

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทน

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนที่ผู้ศึกษาวิเคราะห์ที่ตัวบทของท่าน ได้แก่ พับลิอัส เจมส์ มิลล์ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ชาร์โครี และ ชุมปีเตอร์ นักคิดเหล่านี้มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาและปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน วัตถุประสงค์ในการนำเสนอทฤษฎีทางการเมืองก็เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่ต่างกันไปด้วย เช่น พับลิอัสต้องการชักจูงให้การประชุมที่นิวยอร์กให้สัปดาห์นี้¹ ต่อร่างรัฐธรรมนูญที่สนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทนภายใต้รัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง ส่วนเจมส์ มิลล์ก็เขียน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง”(Essay on Government) ขึ้นเพื่อต้องการเสนอแนวคิดในการขยายสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไปถึงกับชนชั้นกลางเพื่อให้เป็นฐานคะแนนเสียงในการป้องกันและตรวจสอบไม่ให้เกิดทรราชเสียงส่วนน้อย ส่วนจอห์น สจ๊วต มิลล์ ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาทรราชเสียงส่วนใหญ่ที่โง่เงา ส่วนชุมปีเตอร์ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาการผูกขาดทางการค้า ทางแก้ไขที่ชุมปีเตอร์เสนอคือการเสนอให้มีระบบราชการมืออาชีพมาควบคุมการผลิตและการค้า นอกจากนี้ชุมปีเตอร์ยังมีเป้าหมายในการรักษาเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า สำหรับชาร์โครีต้องการที่จะรักษาเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยไว้เช่นกัน เพราะในช่วงสมัยที่ชุมปีเตอร์และชาร์โครีเขียนงานนั้น ระบอบประชาธิปไตยในประเทศอื่นๆ โดยทั่วไปขาดเสถียรภาพ

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะนักคิดจะมองว่าปัญหาที่ตนเผชิญอยู่เป็นอย่างไร แต่ทุกท่านก็ยังคงยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน และให้เหตุผลสนับสนุนระบอบดังกล่าว ในส่วนของแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล นักคิดเหล่านี้มองตรงกันว่ามนุษย์ทุกคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล มีเสรีภาพ ดังนั้นปัจเจกบุคคลแต่ละคนจึงสามารถมีแรงจิตใจที่ส่งเสริมสังคมให้เกิดความสันติสุข หรือ มีแรงจิตใจที่เป็นภัยต่อสังคมก็ได้ นักคิดมองว่าการที่ปัจเจกบุคคลมีแรงจิตใจที่อย่างเดียวไม่จำเป็นว่าปัจเจกบุคคลนั้นจะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้เสมอไป ความสามารถในการใช้เหตุผลได้ดีเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสงบสุขของส่วนรวมเช่นกัน ดังนั้น นักคิดส่งเสริมให้ปัจเจกบุคคลปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์และทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมพร้อมกับคาดหวังให้ผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงมีบทบาทในการตัดสินใจทางการเมืองมากกว่าคนทั่วไป

ในส่วนของบทนี้ ผู้ศึกษาจะแบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วน โดยในส่วนแรก ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงการให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทน และส่วนที่สอง

¹ Ross Harrison, *Democracy* (London: Routledge, 1993), pp. 62-88.

เป็นการกล่าวถึงแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ อันประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ดังต่อไปนี้ ความเป็นปัจเจกบุคคล เสรีภาพ แรงคลใจ ผลประโยชน์ เหตุผล

3.1 การให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยโดยตัวแทน

นักคิดประชาธิปไตยโดยตัวแทนมีรูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุนการปกครองแบบตัวแทนที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ทุกคนให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบการปกครองแบบตัวแทนด้วยการชี้ว่ารูปแบบการปกครองแบบนี้เหนือกว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเอเธนส์และระบอบอำนาจสัมบูรณ์ และด้วยการชี้ถึงสภาพสังคมที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

3.1.1 รูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุน

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น มีรูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุน ทั้งสามแบบ กล่าวคือ **เฮลมินตัน และเจมส์ มิลล์ ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม จอห์น สจ๊วต มิลล์ ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมเป็นลำดับขั้น ส่วนเจย์ เมคิสัน ฮูมปีเตอร์ และ ชาร์โครี ได้ให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยม**

แนวคิดเรื่องเหตุผลของนักคิดประชาธิปไตยสอดคล้องกับการให้เหตุผลสนับสนุนของนักคิดประชาธิปไตย นักคิดที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมจะเชื่อมั่นว่า หากมนุษย์มีจิตใจที่ปราศจากอคติย่อมสามารถใช้เหตุผลจนเข้าใจความจริงแท้ที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทได้ นักคิดประชาธิปไตยที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมก็จะกล่าวถึงสังธรรมเป็นพื้นฐานในการสนับสนุนรูปแบบการปกครองที่ตนนำเสนอ

เฮลมินตัน และ เจมส์ มิลล์ เป็นนักคิดที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม เฮลมินตันมองว่า อำนาจที่เข้มแข็งเป็นสิ่งจำเป็นในการปกครอง ส่วนเจมส์ มิลล์มองว่าความรู้เรื่องธรรมชาติมนุษย์เป็นความรู้รากฐานในการสร้างทฤษฎีการเมือง มิลล์มองว่ามนุษย์ทุกคนค้ำึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวและถ้าใครมีอำนาจสูงสุดก็จะดูแลอำนาจ ดังนั้น มิลล์จึงไม่สนับสนุนรูปแบบการปกครองแบบกษัตริย์ และสนับสนุนการปกครองแบบตัวแทน และกำหนดมาตรการต่างๆ ให้ตัวแทนไม่สามารถมีอำนาจเด็ดขาดได้ เช่น การกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งที่สั้นเป็นต้น

สำหรับจอห์น สจ๊วต มิลล์ ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมเป็นลำดับขั้น ทั้งนี้เพราะแม้มิลล์มองว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทนคือรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดเพราะพัฒนามนุษย์ได้ดีที่

สุด แต่มีลัทธิที่ว่าประชาธิปไตยไม่เหมาะกับสังคมทุกสังคม สังคมที่ล้าหลังเหมาะที่จะใช้ระบอบเผด็จการที่ผู้ปกครองมีเป้าหมายในการดูแลและพัฒนาผู้ใต้การปกครอง เมื่อสังคมพัฒนาไปถึงระดับที่พลเมืองส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้น และสนใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และมีสติปัญญาเพียงพอที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตัวแทนจึงจะเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด²

สำหรับนักคิดท่านอื่นๆ จะให้ความสำคัญกับบริบททางการเมืองมากกว่า ดังนั้นนักคิดที่ให้เหตุผลชอบธรรมแบบคุณค่า-บริบทนิยม จึงหยิบยกเหตุการณ์ต่างๆ ในทางประวัติศาสตร์เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มพฤติกรรมของมนุษย์ ส่วนนักคิดที่ให้เหตุผลชอบธรรมแบบรากฐานนิยมและแบบรากฐานนิยมตามลำดับขั้นนั้น แม้ว่าจะหยิบยกเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อประกอบการอธิบายก็จริง แต่เป็นการหยิบยกขึ้นมาเพื่อสนับสนุนสัจจะพื้นฐานที่นักคิดผู้นั้นเชื่อมั่นอยู่เท่านั้น

นักคิดที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยมนั้นยอมรับว่าเหตุผลใดๆ ก็ย่อมบกพร่องได้ และไม่อ้างว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยคือรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด แต่ชี้ว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีกว่ารูปแบบการปกครองอื่นๆ เช่น อัตตาธิปไตย และประชาธิปไตยทางตรง และเหมาะกับบริบท นำสังเกตว่า นักคิดทุกท่าน ซึ่งรวมถึงนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม หรือรากฐานนิยมตามลำดับขั้น ต่างก็ให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบการปกครองที่ตนนำเสนอด้วยการชี้ว่ารูปแบบการปกครองที่ตนนำเสนอ นั้นดีกว่ารูปแบบการปกครองแบบอื่นๆ

สำหรับรูปแบบการปกครองที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านได้กล่าวถึง ได้แก่ ประชาธิปไตยทางตรงแบบกรีกคลาสสิก และการปกครองที่ผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาดสัมบูรณ์ และไม่จำกัดด้วยระยะเวลา

สำหรับการเปรียบเทียบกับประชาธิปไตยทางตรงนั้น นักคิดแต่ละท่านแบ่งออกเป็นประเด็นความเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ และความไม่น่าปรารถนา นักคิดแต่ละท่านที่กล่าวถึงประชาธิปไตยทางตรงโบราณทุกท่านได้วิพากษ์วิจารณ์ประชาธิปไตยทางตรงไว้ครบทั้งสองประเด็น และมองว่าการปกครองแบบตัวแทนตามที่นักคิดนำเสนอเหนือกว่าการปกครองตามแบบประชาธิปไตยโดยตรง อย่างไรก็ตาม นอกจากที่ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้วิพากษ์วิจารณ์ข้อเสียและการชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติในการให้ปัจเจกบุคคลรวมตัวกันเป็นจำนวนมากใน

² Ross Harrison, *Democracy*, p. 105.

สมัยชาติที่ประชุมแล้ว มิลล์มีความพิเศษที่ต่างจากนักคิดท่านอื่นๆ ในแง่ของการกล่าวถึงประชาธิปไตยโดยตรงไว้ในทางบวกด้วยว่ามีข้อดีในการเปิดเวทีให้คนได้แสดงความสามารถในการแสดงความคิดเห็น

ในส่วนของความเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัตินั้น นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านยกเว้นชาร์โครี เห็นตรงกันว่า ประการแรก ระบอบประชาธิปไตยทางตรงแบบโบราณไม่สามารถใช้ในหน่วยการปกครองขนาดใหญ่ในระดับรัฐชาติได้ ประชาธิปไตยทางตรงเหมาะกับเมืองขนาดเล็กเท่านั้น สำหรับชาร์โครี เขามองว่าประชาธิปไตยสามารถปฏิบัติได้จริงในโลกปัจจุบัน โดยอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ ในการติดต่อสื่อสาร ประการที่สองการเรียกร้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองนั้นเป็นไปไม่ได้ในปัจจุบัน เพราะพลเมืองแต่ละคนไม่มีเวลามากพอ นักคิดที่กล่าวถึงประเด็นนี้ได้แก่ ชาร์โครี

ทางด้านความไม่น่าปรารถนา นักคิดต่างๆ มองว่ามีทั้งสิ้น 3 ประเด็นได้แก่

1. ประชาธิปไตยทางตรงมีปัญหาการกดขี่เสียงส่วนน้อย อันส่งผลให้การปกครองแบบนี้ขาดเสถียรภาพ นักคิดที่กล่าวถึงปัญหาด้านนี้ได้แก่ พับลิอัส เจมส์ มิลล์ จอห์น สจิวต มิลล์ ชาร์โครี

2. สภาผู้แทนที่มีสมาชิกเป็นจำนวนมากนั้นไม่สามารถดำเนินการพิจารณาประเด็นทางการเมืองได้อย่างสงบและมีประสิทธิภาพ นักคิดที่กล่าวถึงความไม่น่าปรารถนาในด้านนี้ได้แก่ พับลิอัส เจมส์ มิลล์ ทุมปีเตอร์ และชาร์โครี

3. การประชุมบ่อยครั้งทำให้พลเมืองเสียเวลาในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ดังนั้น การปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงจะทำให้พลเมืองยากจนขึ้น ดังนั้นพลเมืองจึงมีความเป็นอยู่ที่ไม่สุขสบาย นักคิดที่กล่าวถึงประเด็นนี้ได้แก่ เจมส์ มิลล์และชาร์โครี

อย่างไรก็ดี จอห์น สจิวต มิลล์ เป็นนักคิดท่านเดียวที่ชี้ถึงข้อดีของระบอบประชาธิปไตยทางตรงโบราณไว้ด้วย มิลล์ชี้ว่า ประชาธิปไตยแบบโบราณไม่กีดกันการแสดงความสามารถทางความคิดเพราะประชาธิปไตยแบบนี้เปิดเวทีให้ผู้ที่ต้องการแสดงความคิดเห็น โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากใคร³

³ John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty and representative government* (New York: E.P. Dutton and Company), pp. 332-333, 359, 371-372, 430.

จะเห็นได้ว่า ความไม่น่าปรารถนาของประชาธิปไตยทางตรง โบราณ ได้แก่ การปกครองที่ กดขี่เสียงส่วนน้อย ขาดเสถียรภาพ และ ไร้ประสิทธิภาพ

นอกเหนือจากการที่นักคิดทุกท่านวิพากษ์วิจารณ์ประชาธิปไตยทางตรงแล้ว นักคิดทุกท่าน ปฏิเสธแนวคิดการปกครองที่รวบอำนาจเด็ดขาดโดยปราศจากการจำกัดระยะเวลา ซึ่งนักคิดได้ กล่าวถึงข้อเสียของระบอบการปกครองดังกล่าวไว้สามประเด็นได้แก่

ประการแรก การขาดระบบตรวจสอบอำนาจ ซึ่งจะเป็นหลักประกันในการรักษาเสรีภาพ และผลประโยชน์ของประชาชน ทั้งนี้เพราะ ผู้มีอำนาจเด็ดขาดจะเหลิงอำนาจ นักคิดที่มีแนวคิดใน ลักษณะนี้ได้แก่ พับลิสต์ เจมส์ มิลล์ จอห์น สจ๊วต มิลล์ และชาร์โครี

ผู้ปกครองที่เป็นชนชั้นสูง จะมีระดับสติปัญญาที่ต่ำ เนื่องจากชนชั้นสูงมักมีชีวิตที่สุขสบาย มาตลอด ดังนั้น ชนชั้นสูงจึงขาด โอกาสในการพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลเพื่อขบคิดแก้ไขปัญหา ต่างๆ นักคิดที่มีทัศนะดังกล่าวมีเพียงท่านเดียวคือ เจมส์ มิลล์ ทั้งนี้เพราะเจมส์ มิลล์มองชนชั้นกลาง ในแง่ดีมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับนักคิดท่านอื่นๆ มิลล์เห็นว่างานของชนชั้นกลางเท่านั้นที่ฝึก สติปัญญามนุษย์ได้ดี บ่อเกิดของสติปัญญาคืองานทางด้านการค้าการลงทุนที่ทำให้มนุษย์ได้ฝึกการ คิดคำนวณผลประโยชน์ระยะสั้น ระยะยาว

ประการที่สอง ระบอบอำนาจเด็ดขาดไม่เปิดโอกาสให้มนุษย์ได้พัฒนาความสามารถด้าน ต่างๆ ของตนเอง นักคิดที่มีทัศนะดังกล่าวได้แก่ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ทั้งนี้เพราะมิลล์เป็นนักคิด ประชาธิปไตยตัวแทนท่านเดียวที่เห็นว่าเป้าหมายของรัฐบาลประการหนึ่งคือการพัฒนาประชาชน มิลล์โจมตีระบอบกษัตริย์แบบเผด็จการอำนาจสัมบูรณ์ที่คัดค้านใจทุกอย่างให้ประชาชน การปก ครองในระบอบนี้ ผู้ปกครองจะไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาตนเองทางด้านการคิด การกระทำ และศีลธรรม

ประการที่สาม ระบอบเผด็จการไม่ปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคลอันเป็นคุณค่าที่มนุษย์ ปัจจุบันยึดถือ นักคิดประชาธิปไตยที่มีทัศนะดังกล่าวได้แก่ ชุมปีเตอร์ และ ชาร์โครี ขณะที่ชาร์โครี กล่าวถึงข้อเสียประการอื่นของการปกครองแบบเผด็จการ ชุมปีเตอร์ชี้ว่าการปฏิเสธเสรีภาพของ ปัจเจกบุคคลคือข้อเสียประการเดียวของระบอบเผด็จการ ระบอบเผด็จการนั้นประชาชนไม่สามารถ คัดเลือกผู้ปกครองได้ ดังนั้นประชาชนจึงถูกบังคับให้ต้องยอมรับนโยบายต่างๆ ที่ประชาชน เองไม่ต้องการ แต่ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่ปกป้องเสรีภาพเพราะระบอบนี้เปิดให้ประชา ชนเลือกตัวแทนให้เข้าดำรงตำแหน่งในการตัดสินใจนโยบายแทนประชาชน

สำหรับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนสมัยใหม่อันได้แก่ ชาร์โครี และ ชุมปีเตอร์ยังได้นำเสนอแนวคิดทางการเมืองโดยการชี้ว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เน้นบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแต่เฉพาะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นดีกว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยที่กำหนดบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ในที่นี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงแนวคิดดังกล่าวของชุมปีเตอร์เป็นตัวอย่าง เพราะข้ออภิปรายถกเถียงของเขาโจมตีแนวคิดประชาธิปไตยคลาสสิกโดยตรง และมีประเด็นที่ชุมปีเตอร์เข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับแนวคิดประชาธิปไตยคลาสสิก

ชุมปีเตอร์ชี้ว่าแนวคิดประชาธิปไตยคลาสสิกคือยกย่องว่าตัวแบบประชาธิปไตยที่เขาเสนอในแง่ของการปกป้องผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล ชุมปีเตอร์ชี้ว่าแนวคิดของประชาธิปไตยคลาสสิกที่มองว่าประชาชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผลนั้นไม่สมจริง เพราะตัวแทนมีความสามารถในการตัดสินใจทางการเมืองได้ดีกว่าประชาชน

ชุมปีเตอร์กล่าวถึงแนวคิดประชาธิปไตยคลาสสิกว่าเป็นแนวคิดประโยชน์นิยมในศตวรรษที่ 18 แนวคิดดังกล่าวมองว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผล มนุษย์มีเจตน์จำนงที่แน่นอนและเป็นอิสระเอกเทศจากกลุ่มกดดันและการโฆษณาชวนเชื่อ และปัจเจกบุคคลมีเจตน์จำนงร่วมกันเกี่ยวกับความดีร่วม และแนวคิดประชาธิปไตยคลาสสิกยังละเลยความเป็นผู้นำ ซึ่งชุมปีเตอร์ชี้ว่าธรรมชาติมนุษย์ดังกล่าวนั้นไม่สมจริง จากคำอธิบายของชุมปีเตอร์เกี่ยวกับแนวคิดประชาธิปไตยคลาสสิก เราสามารถโต้แย้งได้ว่า แนวคิดประโยชน์นิยมไม่ได้มีทัศนะเป็นแบบเดียวกันตามที่เขากล่าวอ้าง เพราะ

ประการแรก จอห์น สจ๊วต มิลล์ เป็นนักคิดประชาธิปไตยคลาสสิกที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำ ส่วนเจมส์ มิลล์ ก็กล่าวถึงคนลำดับกลาง หรือ ชั้นกลางในฐานะเป็นผู้นำตามธรรมชาติในสังคม

ประการที่สอง ขณะที่เจมส์ มิลล์มีทัศนะที่มองว่าพลเมืองผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเป็นผู้มีเหตุผล และกระตือรือร้นที่จะตัดสินใจประเด็นทางการเมือง แต่จอห์น สจ๊วต มิลล์กลับมองว่าผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่มีสติปัญญาในระดับที่น้อยกว่าคนจำนวนน้อยที่สามารถเข้าใจได้ว่าผลประโยชน์ร่วมคืออะไร อย่างไรก็ตาม ข้อวิจารณ์ของชุมปีเตอร์ก็โจมตีทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยคลาสสิกทุกท่านในส่วนที่ว่า นักคิดเหล่านี้มองว่าอภินันท์ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมได้อย่างถูกต้อง เพราะชุมปีเตอร์ชี้ว่า การใช้เหตุผลของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์ผู้นั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับเรื่องที่ทำให้การตัดสินใจหรือไม่ และประเด็นที่ซับซ้อนจะทำให้มนุษย์มีความสามารถในการตัดสินใจสิ่งต่างๆ ได้น้อยลง นับตั้งแต่ชุมปีเตอร์ได้กล่าวไว้ นักคิดประชาธิปไตยก็ตระหนักถึงความบกพร่องในการใช้เหตุผลของมนุษย์ว่ามีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพแวดล้อม ทั้งนี้การตระหนักดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุนที่นักคิดเลือกใช้แบบคุณค่า-บริบทนิยม แทนที่จะเป็นแบบรากฐานนิยม

อย่างไรก็ตาม ชุมปีเตอร์ก็ไม่ต่างจากนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนท่านอื่นๆ ตรงที่ชุมปีเตอร์ ก็ยังฝากความหวังการปกครองที่ดีไว้กับ ผู้นำที่ดีและมีความสามารถ และ จัดแบ่งประเภทของมนุษย์ตามระดับของเหตุผล ความแตกต่างกันคือ ชุมปีเตอร์ยังจัดแบ่งระดับสติปัญญาของมนุษย์ในทางการเมืองว่าแตกต่างจากระดับสติปัญญาด้านอื่นๆ ทั่วไปด้วย ชุมปีเตอร์ชี้ว่าระดับสติปัญญาที่สูงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการงาน ครอบครัว หรือชีวิตประจำวันของบุคคลหนึ่งไม่ได้ประกันว่าบุคคลนั้นจะมีระดับสติปัญญาทางการเมืองที่สูง เพราะการใช้เหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องขึ้นอยู่กับที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและความใกล้ชิดกับเรื่องที่จะต้องทำการตัดสินใจด้วย ดังนั้น ชุมปีเตอร์จึงเห็นว่าบุคคลในแวดวงการเมืองจะเข้าใจและตัดสินใจประเด็นทางการเมืองได้ดีกว่าประชาชนทั่วไป เช่น ทนายที่เก่งกาจในการต่อสู้คดีความ เมื่อทำการตัดสินใจประเด็นทางการเมืองอาจจะตัดสินใจได้ไม่ดีถ้าเขาอยู่นอกแวดวงการเมือง

จะเห็นได้ว่าชุมปีเตอร์สนับสนุนแนวคิดทางการเมืองของคนด้วยการอภิปรายถกเถียงในเชิงเปรียบเทียบกับการปกครองรูปแบบอื่นๆ นักคิดประชาธิปไตยท่านอื่นๆ ก็สนับสนุนแนวคิดทางการเมืองของคนด้วยวิธีการแบบเดียวกัน นอกจากนักคิดจะเปรียบเทียบรูปแบบการปกครองที่ตนนำเสนอกับรูปแบบการปกครองที่นักคิดไม่เห็นด้วยแล้ว นักคิดทุกท่านก็ยังอธิบายถึงเงื่อนไขทางสังคมที่เหมาะสมกับการปรับใช้ระบอบการปกครองที่ตนเสนอด้วย

3.1.2 เงื่อนไขทางสังคมที่เหมาะสมกับประชาธิปไตยแบบตัวแทน

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนส่วนใหญ่มองว่า สภาพสังคมที่เหมาะสมต่อการปรับใช้แนวคิดประชาธิปไตยที่ผู้เขียนเสนอแนะคือสังคมสมัยใหม่ที่เจริญแล้ว ในกรณีของ เจมส์ มิลล์ และจอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า สังคมที่ไม่เจริญเหมาะกับระบอบแบบเผด็จการ

นอกจากนี้ นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนมองว่า สังคมที่สามารถจัดการกับความขัดแย้งได้คือสังคมที่สามารถรักษาระบอบประชาธิปไตยให้อยู่รอด นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนส่วนใหญ่ ได้แก่ พับลิอุส จอห์น สจ๊วต มิลล์ และ ชุมปีเตอร์ จึงอนุญาตให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเด็ดขาดในภาวะการณ์ฉุกเฉินเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบอบการปกครอง แต่นักคิดชี้ว่าการใช้อำนาจดังกล่าวต้องไม่เป็นไปเพื่อเป้าหมายอื่น และการใช้อำนาจต้องมีกำหนดระยะเวลาที่จำกัด ส่วนเจมส์ มิลล์ และชาร์โครี ไม่ได้กล่าวถึงการอนุญาตให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเด็ดขาดเพื่อรักษาระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะ มิลล์มองว่าประเทศอังกฤษเองไม่มีปัญหาเรื่องความไร้เสถียรภาพของระบอบการปกครอง สำหรับ ชาร์โครี เขาปฏิเสธการรวมศูนย์อำนาจทุกรูปแบบ ดังนั้นเขาจึงปฏิเสธทางแก้ไขด้วยวิธีการใช้อำนาจเผด็จการ เขาเสนอแนะให้สังคมที่พลเมืองแตกแยกกันเองเป็นหลายกลุ่มที่มี

ผลประโยชน์ขัดแย้งกันมากมาใช้ในการปกครองประชาธิปไตยแบบคณะกรรมการซึ่งให้สิทธิของผู้นำแต่ละกลุ่มมีอำนาจในการตัดสินใจทางการเมืองร่วมกัน ในที่นี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทัศนะของมิลล์เป็นพิเศษเพราะเขาเป็นนักคิดท่านเดียวที่มีแนวคิดแตกต่างจากนักคิดท่านอื่นในแง่ที่เขา มองว่าสังคมในระบอบการปกครองแบบตัวแทนนั้น พลเมืองมีผลประโยชน์ที่สอดคล้องกัน ดังนั้น มิลล์จึงเป็นนักคิดท่านเดียวที่มองว่าระบอบการปกครองแบบตัวแทนนั้น ไม่มีปัญหาเรื่องเสถียรภาพการปกครอง

เจมส์ มิลล์ เป็นนักคิดประชาธิปไตยท่านเดียวที่มองว่า ตามแนวคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนตามที่เขานำเสนอนั้น พลเมืองในสังคมระบอบประชาธิปไตยไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกัน แต่มีผลประโยชน์เป็นเนื้อเดียวกันภายใต้การชี้นำของคนลำดับกลาง (the middle rank) เจมส์ มิลล์ กล่าวถึงคนกลุ่มหนึ่งในสังคมที่มีสติปัญญาและคุณธรรมสูงว่าเป็นคนลำดับกลาง จุดเน้นของมิลล์อยู่ที่การชี้ว่าคนลำดับกลางเหล่านี้เป็นบุคคลที่ได้รับการอบรมขัดเกลาจนมีธรรมชาติที่ดีที่สุด บุคคลเหล่านี้จึงเป็นบุคคลแบบอย่าง มิลล์เน้นคุณสมบัติด้านสติปัญญาและคุณธรรมของบุคคลดังกล่าว และการชี้ว่าคนประเภทนี้ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมในหลายๆ ด้าน เนื่องจากคุณสมบัติดังกล่าวไม่ได้เป็นสิ่งที่มาคู่กับการเป็นคนในฐานะเศรษฐกิจแบบชนชั้นกลาง ดังที่มิลล์ได้กล่าวถึงเจ้าของโรงงานที่ชูดรีด อีกทั้งคนกลุ่มนี้ไม่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนอย่างเหนียวแน่น และไม่ได้มีอำนาจถึงผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนที่ตนเองต้องการรักษา แต่ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง บุคคลใดที่มีคุณสมบัติดังที่กล่าวมาก็จัดได้ว่าอยู่ในประเภทคนลำดับกลาง อย่างไรก็ตาม มิลล์ก็มองว่าคนลำดับกลางส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจแบบชนชั้นกลาง ดังสะท้อนให้เห็นจากการที่มิลล์วิเคราะห์ไว้ใน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง” (Essay on Government) และ “การศึกษา” (Education) ว่า ผู้ที่มีชีวิตที่ทุกข์ยากเกินไป หรือมีชีวิตที่มีรายได้ไม่แน่นอนอย่างมาก จะไม่สามารถเห็นอกเห็นใจคนอื่นได้ เพราะเขาจะคำนึงถึงแต่ความอยู่รอดของตนเองจนไม่ใส่ใจคนอื่น ๆ และชนชั้นกลางยังมีสติปัญญามากกว่าชนชั้นสูงและชนชั้นล่างด้วย ดังที่มิลล์วิเคราะห์ไว้ใน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง” ว่าอภิชนที่ใช้ชีวิตอย่างสุขสบายและชนชั้นล่างที่ทำแค้นงานที่ซ้ำซาก และใช้แรงงานทางร่างกายเพียงอย่างเดียวนั้น ไม่ฉลาดเพราะอภิชนและชนชั้นล่างต่างไม่ได้ทำงานที่ต้องใช้ความคิด ส่วนงานของชนชั้นกลางซึ่งเกี่ยวกับการลงทุนค้าขายจะฝึกสติปัญญาของมนุษย์ได้ดีที่สุด จะเห็นได้ว่า มิลล์มองชนชั้นกลางในแง่ดี ขณะเดียวกันมิลล์ก็ตระหนักดีว่า ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ใช่สิ่งกำหนดความเป็นผู้มีปัญญาและมีคุณธรรม แต่สิ่งแวดล้อมคือตัวกำหนด แต่เนื่องจากชนชั้นกลางอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมที่สุด กล่าวได้ว่า มิลล์มองว่าชนชั้นกลางส่วนใหญ่ก็คือคนลำดับกลาง ดังนั้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาจะใช้คำว่าชนชั้นกลางในความหมายเดียวกับที่มิลล์อธิบายถึงคนลำดับกลาง

ชนชั้นกลางสามารถเข้าใจผลประโยชน์ร่วมของสังคมได้อย่างถูกต้อง ผลประโยชน์ร่วมคือการปกป้องผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลและการป้องกันไม่ให้กษัตริย์และอภิชนใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตนแต่ฝ่ายเดียว⁴ มิลล์เห็นว่าชนชั้นกลางนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากในอังกฤษ และจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเมื่อสังคมได้ขยายการศึกษา การที่ชนชั้นล่างยังเชื่อตามคำแนะนำของชนชั้นกลางทำให้ มิลล์ หวั่น ระวังการปกครองในอังกฤษ ไม่มีปัญหาในเรื่องการขาดเสถียรภาพ ดังนั้น มิลล์จึงไม่ได้เสนอทางแก้ไขปัญหาความไร้เสถียรภาพของระบอบการปกครองแบบตัวแทนไว้ใน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง”

ทั้ง เจมส์ มิลล์ซึ่งไม่เห็นว่สังคมอังกฤษมีปัญหาความขัดแย้ง และนักคิดประชาธิปไตยท่านอื่นๆ ที่เห็นว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถสันถลอนได้นั้นต่างเห็นตรงกันว่า ระบอบประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้นั้น สังคมจะต้องสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง และความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งจะยุติลงพร้อมกับการล่มสลายของระบอบประชาธิปไตยไปด้วยเลย เราอาจกล่าวได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนมองว่าการล่มสลายของระบอบประชาธิปไตยเป็นสัญญาณของความเสื่อมถอยทางการเมือง ทั้งนี้เพราะนักคิดทุกท่านมองว่ารูปแบบการปกครองแบบตัวแทนตามที่นักคิดแต่ละท่านนำเสนอ นั้นเหนือกว่าการปกครองในรูปแบบอื่นๆ สองประการได้แก่

ประการแรก ประชาธิปไตยแบบตัวแทนให้ความสำคัญกับเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในฐานะเป็นที่มาของอำนาจการเมือง

ประการที่สอง ประชาธิปไตยแบบตัวแทนสามารถปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัวแบบรู้แจ้งของปัจเจกบุคคลได้ดีที่สุด

3.2 แนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์

เมื่อพิจารณาทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนเกี่ยวกับความเหนือกว่าของประชาธิปไตยตัวแทนเมื่อเปรียบเทียบกับระบอบประชาธิปไตยแบบอื่นๆ แล้ว จะเห็นได้ว่านักคิดประชาธิปไตยกล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์ในลักษณะดังต่อไปนี้ นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนมองว่ามนุษย์เป็นปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพในการเลือกตัวแทนทางการเมืองเพื่อให้ปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัว นักคิดเสนอแนะให้ปัจเจกบุคคลมีแรงคลใจในการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์

⁴ Terence Ball, editor, *James Mill: Political writings* (Cambridge: Cambridge University Press, 1992), pp. 8, 20, 27.

ส่วนรมนั้นหมายถึงการรักษาประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่ละเมิดประโยชน์ส่วนตัวของคนอื่นๆ และการใช้เหตุผลจะช่วยให้ปัจเจกบุคคลสามารถเข้าใจได้ว่าผลประโยชน์ส่วนรวมคืออะไร

ในส่วนนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง ทักษะของนักคิดประชาธิปไตยด้วยแทน ในด้านต่างๆ ได้แก่ ความเป็นปัจเจกบุคคล เสรีภาพ แรงคลใจ ผลประโยชน์ และเหตุผล

3.2.1 ความเป็นปัจเจกบุคคล

ความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นจุดร่วมที่นักคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับบรรพชาตินิยมมนุษย์ แม้ว่า

จอห์น สจ๊วต มิลล์ได้กล่าวไว้ใน “ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ” (On Liberty) หน้า 63 ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเชิงศีลธรรม และหน้า 86 ว่าสังคมไม่ได้เกิดจากพันธะสัญญา และการที่มนุษย์อยู่ในสังคมคือข้อเท็จจริง ดังนั้น เราอาจตีความได้ว่า มิลล์เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเชิงสังคมตามที่ Sabine เข้าใจและกล่าวไว้ใน A History of Political Theory ส่วนประเพณีสาธารณรัฐนิยมซึ่งพัลลิวสรับมานั้นก็เป็นประเพณีที่มองว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเชิงศีลธรรมและเชิงสังคม(ลักษณะของประเพณีดังกล่าว ผู้สนใจโปรดดู Robert A. Dahl, Democracy and its critics หน้า 24 แต่เนื่องจากความเป็นสังคมตามทัศนะของมิลล์แตกต่างจากความเป็นสังคมของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเป็นอย่างยิ่ง เพราะมิลล์ให้นิยามเสรีภาพนัยลบ(โปรดดู บทที่ 5 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้) และให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคล ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกให้ความสำคัญกับความเป็นสังคมว่าสังคมให้นิยามความเป็นปัจเจกบุคคล สำหรับพัลลิวสก็ไม่ได้กล่าววามนุษย์มีธรรมชาติเชิงสังคม แต่กล่าวชัดเจนว่ามนุษย์คือปัจเจกบุคคล ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงไม่ได้กล่าวถึงทัศนะเรื่องความเป็นสังคมของมิลล์ และพัลลิวส เพราะทัศนะดังกล่าวไม่ใช่จุดร่วมของนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนทุกท่าน ขณะที่ผู้ศึกษากล่าวถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และความเป็นสังคมในการวิเคราะห์ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกนั้นก็เนื่องจากว่านักคิดทุกท่านกล่าวถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล และความเป็นสังคม แม้ว่าพัลลิวส และจอห์น สจ๊วต มิลล์ จะเป็นนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนที่มองว่าโดยดั้งเดิม มนุษย์มีแรงคลใจที่คำนึงถึงตนเอง และคำนึงถึงคนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่า ความเป็นสังคมไม่ได้สัมพันธ์กับการมีแรงคลใจแบบคำนึงถึงคนอื่นๆ ดังเช่นกรณีของ บาร์เบอร์นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่มองว่ามนุษย์มีธรรมชาติเป็นเชิงสังคม แต่ที่ชี้ว่าแรงคลใจดั้งเดิมของมนุษย์คือ ความเห็นแก่ตัวและการแสวงหาประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงคนอื่นๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาจึงได้แยกหัวข้อเรื่องแรงคลใจออกจาก ความเป็นปัจเจกบุคคล และความเป็นสังคม เพราะจากการวิเคราะห์ด้วยบทที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด ผู้ศึกษาพบว่า ความเป็นปัจเจกบุคคล หรือความเป็นสังคมไม่ได้เป็นสาเหตุที่กำหนดให้มนุษย์คำนึงถึงตนเอง หรือ

พัลลิวส์จะเน้นบทบาทของกลุ่มเฉพาะหรือกลุ่มฝักฝ่าย(factions) แต่กลุ่มเฉพาะก็เกิดจากการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลโดยสมัครใจ

ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกบุคคลของมนุษย์แบ่งออกเป็นสองแบบได้แก่

แบบแรก ความเป็นปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพนั้นเป็นธรรมชาติอันเป็นแก่นของมนุษย์ นักคิดที่มีทัศนะเช่นนี้ ได้แก่ พัลลิวส์ เจมส์ มิลล์ และ จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่า

แบบที่สอง ความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นผลมาจากการหลอหลอมของสิ่งแวดล้อม นักคิดที่มีทัศนะเช่นนี้ ได้แก่ ชุมปีเตอร์ และชาร์โครี นั้นเป็นนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนสมัยใหม่ซึ่งเป็นนักคิดที่เริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 นั้นมองว่าลักษณะเชิงปัจเจกบุคคลของมนุษย์ไม่ใช่แก่น

สำหรับตัวอย่าง ทัศนะเรื่องความเป็นปัจเจกบุคคลแต่ละแบบ มีดังต่อไปนี้

แบบแรก เช่น พัลลิวส์ มองว่าปัจเจกบุคคลเป็นองค์ประกอบของ รัฐ และมีสิทธิของตนเองที่รัฐจะต้องพิทักษ์รักษา⁶ นั่นคือ สิทธิในการใช้ความสามารถของตนเอง⁷ โดยมนุษย์ก็มารวมตัวกันเพื่อสร้างรัฐบาลด้วยวัตถุประสงค์ในการพิทักษ์รักษาสิทธิในการใช้ความสามารถของตน

แบบที่สอง ชุมปีเตอร์ อธิบายว่าความเสมอภาคซึ่งเป็นลักษณะของความเป็นปัจเจกบุคคลนั้นเป็นผลมาจากความเชื่อทางศาสนาคริสต์⁸ ส่วนชาร์โครี ซึ่งว่าอิสรภาพของปัจเจกบุคคลมีที่มาจากที่คนฝรั่งเศสถูกกดขี่มาอย่างยาวนานจาก กษัตริย์ ชุนนาง และนักบวช อิสรภาพทางการเมืองในลักษณะนี้คืออิสรภาพทางลบหรืออิสรภาพจากการกดขี่โดยรัฐ ชาร์โครี ซึ่งว่า ณ ปัจจุบันคุณค่าเรื่องเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเป็นคุณค่าที่เรายึดถือมากที่สุด ทั้งนี้ความหมายของเสรีภาพทาง

ผู้อื่น นักคิดไม่ได้เทียบเท่าความเป็นปัจเจกบุคคลว่าเป็นความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ แต่ประณามลัทธิปัจเจกชนนิยมว่าเป็นลัทธิที่สนับสนุนให้มนุษย์เห็นแก่ตัวเอง

⁵ อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน, เจมส์ เมดิสัน, และจอห์น เจย์, เดอะเฟเดอรัลลิสต์เปเปอร์ : เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน, แปลโดย สมบัติ จันทรวงศ์ และคนอื่นๆ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 259.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

⁸ Joseph A. Schumpeter, Capitalism, socialism and democracy (London: George Allen & Unwin, 1976), p. 265.

การเมืองคือ เสรีภาพจากการกดขี่ของรัฐ ขณะที่เสรีภาพของปัจเจกบุคคลเป็นอุดมคติของคนสมัยใหม่ ไม่ใช่อุดมคติของคนกรีกโบราณ⁹

จากข้างต้น นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนคลาสสิกมองว่าความเป็นปัจเจกบุคคลของมนุษย์เป็นธรรมชาติดั้งเดิม แต่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนสมัยใหม่ซึ่งเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 นั้นมองว่าความปัจเจกบุคคลของมนุษย์เป็นผลมาจากการหล่อหลอมของสิ่งแวดล้อม และมองว่าเสรีภาพของปัจเจกบุคคลคือคุณค่าที่เรายึดถือ

3.2.2 เสรีภาพ

นักคิดทุกท่านเห็นว่ามนุษย์เป็นปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพเสมอกัน นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนนำเสนอแนวคิดเรื่องเสรีภาพทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับ ที่มาของอำนาจทางการเมือง และการธำรงรักษารูปแบบการปกครอง

ก. เสรีภาพในฐานะที่มาของอำนาจทางการเมือง

ในส่วนของที่มาของอำนาจทางการเมือง เสรีภาพของปัจเจกบุคคลเป็นฐานให้กับการอธิบายถึงกำเนิดที่มาจากรัฐบาลว่าสามารถมาจากการเลือกของมนุษย์ได้ นักคิดที่นำเสนอทัศนะดังกล่าว ได้แก่ พับลิส อี ส เอมส์ มิลล์ และ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ซึ่งทุกท่านเป็นนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนคลาสสิก ขณะที่กำเนิดที่มาจากรัฐบาลไม่ได้รับความสนใจที่จะกล่าวถึงในกรณีของนักคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่ อันได้แก่ฮูมปีเตอร์ และชาร์โครี อย่างไรก็ตาม นักคิดประชาธิปไตยทุกท่านให้ความสำคัญกับเสรีภาพของปัจเจกบุคคลดังสะท้อนให้เห็นจากการที่นักคิดทุกท่านเห็นตรงกันว่าปัจเจกบุคคลทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกตั้งผู้ที่จะมาปกครองตน ดังนั้น การให้ความยินยอมจากประชาชนจึงเป็นที่มาของอำนาจทางการเมือง

⁹ Giovanni Sartori, *The theory of democracy revisited II* (New Jersey: Chatham House, 1987), pp. 284-287, 302.

ข. เสรีภาพในฐานะเป็นสิ่งที่ดำรงรักษารูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

ในส่วนของการดำรงรักษารูปแบบการปกครอง นักคิดทุกท่านมองว่าประชาธิปไตยสันคลอนได้ และประชาชนมีบทบาทสำคัญในการดำรงรักษารูปแบบการปกครองไว้

อย่างไรก็ดี นักคิดมีทัศนะที่แตกต่างกันเป็นสองแนวทางกว้างๆ ได้แก่

แนวทางแรก นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านยกเว้น เจมส์ มิลล์ และจอห์น สจีวิต มิลล์ชี้ว่าเงื่อนไขประการเดียวที่จำเป็นต่อเสถียรภาพของรูปแบบการปกครองคือ การที่ประชาชนให้ความชอบธรรมหรือให้การยอมรับรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทน

แนวทางที่สอง เจมส์ มิลล์ และจอห์น สจีวิต มิลล์ มองว่า การยอมรับจากประชาชนและความรู้ความสามารถของประชาชนเป็นเงื่อนไขสองประการที่จำเป็นต่อการรักษาเสถียรภาพในการปกครอง เนื่องจากแนวคิดของเจมส์ มิลล์ดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏในตัวบท “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง” แต่ปรากฏอยู่ใน “เศรษฐกิจ” (Economists) ซึ่งอยู่ใน the Encyclopedia Britanica ซึ่งไม่ใช่ตัวบทหลักที่ผู้ศึกษาวิเคราะห์ ดังนั้น ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงแนวคิดของมิลล์เป็นพิเศษ

เจมส์ มิลล์มองว่าความรู้ของประชาชนสำคัญต่อเสถียรภาพของระบอบการปกครองซึ่งประชาธิปไตยสามารถสันคลอนได้ในสภาพสังคมที่ประชาชนขาดความรู้ ความรู้ที่เป็นรากฐานสำหรับการทำสิ่งที่ให้ประโยชน์กับตนมากที่สุดคือความรู้เกี่ยวกับตัวเองว่ามีอะไรบ้างและผลที่ติดตามมาของตัวเลือกนั้นคืออะไร ความรู้ประเภทนี้เรียกว่า ความสุขุมรอบคอบ ความรู้เช่นนี้จำเป็นต่อเสถียรภาพทางการเมือง ปึงเจกบุคคลที่ได้รับการศึกษาจะมองเห็นว่า ผลประโยชน์ของตัวเองสอดคล้องกับผลประโยชน์ของปึงเจกบุคคลอื่นๆ ในชุมชน¹⁰

แม้ว่าเจมส์ มิลล์จะเป็นนักคิดท่านเดียวที่ไม่ได้กล่าวว่าทำให้การยอมรับต่อรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นต่อเสถียรภาพของรูปแบบการปกครองแต่การที่เขาองว่าประชาชนที่มีความรู้จะยอมรับและสามารถรักษาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไว้ได้ก็แสดงให้เห็นว่า นักคิดทุกท่านเห็นความสำคัญของการยอมรับรูปแบบการปกครองแบบ

¹⁰ Murray Milgate. Utility, property and political participation: James Mill on democratic reform[Online] 1993. Available from:

<http://www.utilitarian.net/jmail/about/19931201.htm>. [2005, March 5]

ประชาธิปไตยตัวแทนจากประชาชนว่ามีความสำคัญต่อเสถียรภาพและประสิทธิภาพของระบอบการปกครอง

การยอมรับรูปแบบการปกครองนั้นต้องไม่ใช่การบังคับ แต่เป็นความยินยอมโดยสมัครใจ ดังนั้น การปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทนจึงให้ความสำคัญกับเสรีภาพของปัจเจกบุคคล อย่างไรก็ตาม การที่มนุษย์มีเสรีภาพไม่ได้หมายความว่า การกระทำของมนุษย์จะไม่สามารถอธิบายได้ หรือ การกระทำของมนุษย์ไม่อาจคาดเดาหรือทำนายได้ ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนั้น องค์ความรู้เกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ซึ่งรวมถึง ศาสตร์แห่งการปกครอง ก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย แม้มนุษย์จะมีเสรีภาพ ก็ใช่ว่ามนุษย์จะไม่มีสิ่งกระตุ้น หรือ แรงคลใจให้ทำสิ่งต่างๆ แรงคลใจนี้คืออารมณ์ที่มีแรงผลักดันให้มนุษย์กระทำสิ่งต่าง ๆ และแรงคลใจของปัจเจกบุคคลหนึ่งอาจขัดแย้งกันเอง หรือ ปัจเจกบุคคลที่มีแรงคลใจเดียวกัน อาจกระทำสิ่งที่แตกต่างกันไปได้ หากว่าแต่ละคนมีความสามารถในการใช้เหตุผลแตกต่างกัน หรือ เข้าใจสถานการณ์สภาพแวดล้อมแตกต่างกัน เป็นต้น

3.3.2 แรงคลใจ

นักคิดประชาธิปไตยทุกท่านให้ความสำคัญกับแรงคลใจของมนุษย์ว่ามีบทบาทที่สำคัญในการจรรโลงสังคมให้เกิดการปกครองที่ดีและเป็นอุปสรรคขัดขวางการปกครองที่ไม่ดี แรงคลใจของมนุษย์ปัจเจกบุคคลสามารถจัดแบ่งประเภทออกเป็น การแบ่งประเภทตามโครงสร้างทางจิตวิทยา และแรงคลใจที่จัดแบ่งประเภทตามผลลัพธ์ว่าสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลกระทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือ เป็นปฏิปักษ์ต่อส่วนรวม

ก. แรงคลใจโดยพิจารณาจากโครงสร้างทางจิตวิทยา

ทางด้านแนวคิดเรื่องแรงคลใจโดยแบ่งประเภทตามโครงสร้างทางจิตวิทยานั้น โดยธรรมชาติ ปัจเจกบุคคลมีแรงคลใจที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ดังเช่น เจมส์ มิลล์ และ ชาร์ลโตรี มองว่าโดยธรรมชาติดั้งเดิม ก่อนที่มนุษย์จะรวมตัวกันจัดตั้งรัฐบาล มนุษย์คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวที่ขัดแย้งกันกับคนอื่น ๆ ส่วนจุมปีเตอร์มองว่ามนุษย์แทบทั้งหมดคำนึงถึงตนเองเท่านั้น ผู้ที่ใจกว้างส่วนใหญ่แล้วก็ปรารถนาให้ตนได้ภาคภูมิใจ แต่ผู้ที่ใจกว้างหรือสำนึกถึงหน้าที่ของตน โดยไม่คำนึงถึงตัวเองเลยนั้นมีน้อยมาก¹¹

¹¹ Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy*, p. 207.

ทางด้าน พับลิอัส และ จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าโดยธรรมชาติ มนุษย์ทั้งค้ำนึ่งถึงตนเองและการค้ำนึ่งถึงคนอื่น ๆ ตัวอย่างของแรงค้ำใจที่ค้ำนึ่งถึงคนอื่น ๆ นั้น พับลิอัสมองว่าได้แก่ การรักความยุติธรรม ความห่วงใยใ้ใจเพื่อนมนุษย์ และการค้ำนึ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม และ จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าได้แก่ การใ้ใจกิจการสาธารณะ การเคารพยอมตามผู้มีสติปัญญาเหนือกว่าในการตัดสินใจเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

แม้ว่าพับลิอัส และ จอห์น สจ๊วต มิลล์ จะมองว่า มนุษย์ค้ำนึ่งถึงคนอื่น ๆ มาแต่ดั้งเดิมก็ตามแต่มนุษย์ก็ใ้ใจความสำคัญกับตัวเองเป็นหลัก ค้ำใจที่ พับลิอัสมองว่ามนุษย์จะรู้สึกถึงผลประโยชน์ส่วนตัวและสิ่งที่เขาคุ้นเคยได้ทันที ทั้งนี้เพราะผลประโยชน์เฉพาะหน้าและกิเลสต่างๆ มีพลังมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมที่มากกระทบมนุษย์ในทางอ้อมและเป็นระยะยาวมากกว่า ค้ำใจที่ มิลล์ชี้ว่า มนุษย์ชอบพอดตนเองที่สุด และชอบพอดคนใกล้เคียงมากกว่าคนที่อยู่ห่างไกลออกไป

แม้ว่า โครงสร้างจิตมนุษย์โดยกำเนิดจะค้ำนึ่งถึงตนเองอย่างเดียว หรือ ค้ำนึ่งถึงตนเองและคนอื่น ๆ ด้วยก็ตาม เมื่อมนุษย์อยู่ในสังคม มนุษย์จะมีแรงค้ำใจทั้งสองแบบ ค้ำใจที่เจมส์ มิลล์มองว่าเมื่อมนุษย์มารวมตัวกันเป็นสังคมการเมืองและจัดตั้งรัฐบาล มนุษย์สามารถมีจิตใจที่ค้ำนึ่งถึงผลประโยชน์สาธารณะได้ด้วยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม^{*}

แม้ใน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง” มิลล์จะกล่าวถึงแรงค้ำใจของมนุษย์ว่ามีเพียงแค่การค้ำนึ่งถึงตนเองและแสวงหาความสุขส่วนตนโดยไม่ค้ำนึ่งถึงความเจ็บปวดของคนอื่น ๆ แต่ใน “การศึกษา(Education) มิลล์ ได้กล่าวถึงแรงค้ำใจของมนุษย์ว่าประกอบด้วย แรงค้ำใจที่ค้ำนึ่งถึงประโยชน์ส่วนตัวและแรงค้ำใจที่ค้ำนึ่งถึงคนอื่น ๆ ด้วย และชี้ว่า แรงค้ำใจที่แรงที่สุดที่เราไม่อาจต้านได้คือ ความรู้สึกพอใจหรือไม่เป็นที่พอใจจากคนรอบตัวเรา หากเราถามผู้ปกครองที่ยิ่งใหญ่ว่าทำไมจึงทำสงครามและเข้ายึดครองดินแดนต่างๆ หากเขาจริงใจ เขาจะตอบว่า เขาต้องการเป็นผู้ได้รับการยกย่องจากคนอื่น ๆ ขณะที่ใน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง” มิลล์ จะอธิบายว่าสาเหตุคือความรักในอำนาจที่ไม่มีที่สิ้นสุด

มิลล์อธิบายแรงค้ำใจที่ค้ำนึ่งถึงคนอื่น ๆ ไว้ว่า

“What are the ordinary pursuits of wealth and power, which kindle to such a height the ardour of mankind, not the mere love of eating and of drinking, or all the physical objects together, which wealth can purchase or power command. With these every man in the long run speedily satisfied. It is the easy command, which those advantage procure over the favourable regards of society, it is this which renders the desire of wealth unbounded, and gives it that irresistible influence which it possesses in directing the human mind.”

อย่างไรก็ดี ในบรรดานักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทั้งหมด มีเพียงชาร์โคตรีที่มองการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวในแบบทวิลักษณ์ กล่าวคือ สำหรับคนส่วนใหญ่ มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้คำนึงถึงคนอื่น ๆ ได้ หากว่าพวกเขายึดถือคุณค่าที่เอื้อต่อความสมัครสมานค้ำจุนของสังคม เช่น การมีจริยธรรมในการเคารพความจริง และการมีจริยธรรมในการทำหน้าที่ของตนเอง แต่คนที่รักอำนาจในการครอบงำเหนือมวลชนเป็นข้อยกเว้น เพราะคนเหล่านี้มีธรรมชาติที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้¹³

การทำความเข้าใจแนวคิดที่พิเศษของชาร์โคตรีนี้ อาจตีความได้สองประการ ประการแรก เขาเชื่อตามที่เขากล่าวอย่างจริงๆ ประการที่สอง การที่เขาเสนอแนะให้บ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของนักปลุกระดมมวลชนด้วยวิธีการ โจมตีนักคิดที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง คังนั้นแล้ว ชาร์โคตรีอาจจะกำลังใช้วิธีการเดียวกันในการบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มประชาชนซึ่งเขาไม่ไว้วางใจก็ได้

สรุปได้ว่า แรงคลใจของมนุษย์ในสังคมจึงมีทั้งแบบที่คำนึงถึงตนเอง และคำนึงถึงผู้อื่น แรงคลใจทั้งสองแบบสามารถส่งผลลัพธ์ให้สังคมมีความสุขหรือส่งเสริมความสมัครสมานของสังคม เช่น ความรักชาติภายใต้การชี้นำของเหตุผล แรงคลใจที่ส่งผลลัพธ์ในด้านบวกคือการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้ง^{*} หรือ ผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับแรงคลใจที่ส่งผลลัพธ์เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม เช่น ความละโมภ และการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวที่ดับแค้นและละเมียดผล

ผู้สนใจโปรดดู James Mill, "Education," in *James Mill: Political writings*, ed. Terence Ball (Cambridge: Cambridge University Press, 1992), p. 191.

¹³ Giovanni Sartori, *The theory of democracy revisited I* (New Jersey: Chatham House, 1987), p. 81.

* ในการเข้าใจผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้ง หรือ ผลประโยชน์ส่วนรวม นั้น นอกจากมนุษย์จะมีเจตนาที่ดีแล้ว จะต้องมีความรู้ด้วย ทั้งนี้เพราะ อารมณ์ความรู้สึกบางอย่าง เช่น ความรักชาติอาจผลักดันให้มนุษย์ทำสิ่งที่ผิดต่อชาติหรือไม่ก็ได้ ปึงเจกบุคคลผู้มีเจตนาดีก็อาจทำสิ่งที่ผิดต่อชาติบ้านเมืองได้หากเขามีสติปัญญาอ่อนด้อย ดังเช่นที่ พับลิอัส กล่าวถึงผู้ที่รักชาติและหวงแหนอิสรภาพของชาติแต่ปฏิเสธระบอบสหพันธรัฐที่มีรัฐบาลกลางเข้มแข็งเพราะไม่เข้าใจว่าระบอบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อความปลอดภัย ความมั่งคั่ง และอิสรภาพของรัฐยิ่งกว่าการที่รัฐแต่ละรัฐรวมตัวกันอย่างหลวมๆ โดยมีรัฐบาลกลางที่ไม่มีอำนาจปกครองรัฐต่างๆ

** ผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้งหมายถึงผลประโยชน์ส่วนตัวที่เป็นระยะยาว ผลประโยชน์ส่วนรวมหมายถึงผลประโยชน์ส่วนตัวแบบรู้แจ้งของสมาชิกทุกคนในสังคม

ประโยชน์ของคนอื่นๆ แรงคลใจต่างๆ เหล่านี้จะผลักดันให้มนุษย์กระทำสิ่งต่างๆ ได้หากว่ามนุษย์มีโอกาสหรืออำนาจ ผลลัพธ์ของแรงคลใจสัมพันธ์กับการคำนึงถึงผลประโยชน์

ข. แรงคลใจโดยพิจารณาจากผลลัพธ์

นักคิดต่างๆ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับแรงคลใจโดยสัมพันธ์กับผลประโยชน์ไว้ดังต่อไปนี้

นักคิดประชาธิปไตยโดยตัวแทนทุกท่านมองว่า แรงคลใจที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมได้แก่

ประการแรก การคำนึงถึงอำนาจและผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยละเมิดผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลอื่น

ประการที่สอง การมีจิตใจที่มีอคติ หรือการตัดสินใจตามอารมณ์ อย่างไรก็ตาม จอห์น สจ๊วต มิลล์ เป็นนักคิดที่พิเศษกว่านักคิดท่านอื่นๆ เพราะมิลล์มองว่า แรงคลใจที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมนวมถึงการไม่สนใจทำสาธารณประโยชน์ด้วย

นักคิดประชาธิปไตยโดยตัวแทนทุกท่านมองว่าแรงคลใจที่ส่งเสริมผลประโยชน์ส่วนรวมคือการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่แย่งชิงผลประโยชน์ของคนอื่นๆ การคำนึงถึงหน้าที่ของตน การมองสิ่งต่างๆ ด้วยใจเป็นธรรมหรือปราศจากอคติ อย่างไรก็ตาม จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าความกระตือรือร้นในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และความสามารถของตนและคนอื่นๆ คือแรงคลใจที่น่ายกย่อง ส่วนนักคิดท่านอื่นๆ ไม่ได้กล่าวถึงความกระตือรือร้นว่ามีผลดีอย่างไร แม้ว่าเจมส์ มิลล์จะชื่นชมคนลำดับกลางที่ดูแลใส่ใจคนชั้นล่างแต่ เจมส์ มิลล์ก็ยังมองว่า คนชั้นล่างไม่สามารถพัฒนาสติปัญญาและคุณธรรมได้ เพราะต้องพึ่งพาคำแนะนำของชนชั้นกลางไปตลอดว่าผลประโยชน์ที่แท้จริงของชนชั้นล่างนั้นคืออะไร และจะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างไร แต่จอห์น สจ๊วต มิลล์มองว่ามนุษย์สามารถพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา และคุณธรรมได้

นักคิดคาดหวังจากอภิชนให้มีแรงคลใจในด้านบวกมากกว่าจะคาดหวังจากคนทั่วไป ความคาดหวังอย่างมากต่ออภิชนสอดคล้องกับการที่นักคิดกำหนดบทบาททางการเมืองให้อภิชนมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการเมืองมากกว่ามหาชน อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาเห็นว่านักคิดเหล่านี้ยังมีข้อบกพร่อง เพราะพวกเขามองข้ามความสำคัญของการปลูกฝังและการพัฒนาประชาชน หรือ การสร้างอภิชน และการสร้างความรู้สึกร่วมผูกพันเป็นชุมชนเดียวกันอันจะส่งผลให้ทั้งอภิชนและมหาชนรู้สึกดีต่อกันและช่วยกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

เนื่องจากการคำนึงถึงผลประโยชน์เป็นแรงคลใจให้มนุษย์ทำสิ่งต่างๆ ดังนั้น นักคิดประชาธิปไตยจึงอธิบายว่าผลประโยชน์ประเภทใดบ้างที่มนุษย์ควรแสวงหา และผลประโยชน์

ประเภทใดที่มนุษย์ควรปฏิเสธ ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า การคำนึงถึงผลประโยชน์ประเภทที่ให้ผลดีต่อส่วนรวมเป็นสิ่งที่นักคิดสนับสนุน และการคำนึงถึงผลประโยชน์ประเภทที่เห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่นักคิดปฏิเสธ ผลประโยชน์ประเภทแรกคือ ผลประโยชน์ส่วนรวม และ ผลประโยชน์ส่วนตัวที่ไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวม ผลประโยชน์ประเภทหลังคือ ผลประโยชน์ที่เห็นแก่ตัว การเข้าใจผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนตัวที่ไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเสริมสร้างสังคมให้สันติสุข ดังนั้น นักคิดประชาธิปไตยทุกท่านจึงอธิบายแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมได้ ดังที่ผู้ศึกษาจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

3.2.4 ผลประโยชน์

ผลประโยชน์แบ่งออกเป็น ผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม ผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นสามารถเป็นผลประโยชน์ที่เห็นแก่ตัวเพราะสร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น ๆ หรือเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวที่สอดคล้องกับคนอื่น ๆ ก็ได้ นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนกล่าวประมาณผลประโยชน์ที่เห็นแก่ตัว ดังที่มิลล์ชี้ว่า ผู้ที่พอใจกับผลประโยชน์ที่เห็นแก่ตัวนั้นเป็นคนไม่ดี¹⁴ เป็นต้น

ผลประโยชน์ส่วนรวม คือผลประโยชน์ส่วนตัวแบบรู้แจ้งของปัจเจกบุคคลทุกคน ผลประโยชน์ร่วมไม่ใช่ผลประโยชน์แบบรวบรวมของปัจเจกบุคคลที่เห็นแก่ตัวและเป็นอันตรายต่อปัจเจกบุคคลอื่น แต่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัวของปัจเจกบุคคลทุกคนที่ไม่ละเมิดผลประโยชน์ส่วนตัวของกันและกันและเป็นผลประโยชน์ระยะยาวที่ยั่งยืน ความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมนั้น จะเห็นได้จากทัศนะของพับลิอัสที่กล่าวว่า ผลประโยชน์ส่วนรวมมีลักษณะที่เป็นผลประโยชน์ที่ถาวร

อย่างไรก็ดี จอห์น สจ๊วต มิลล์มีทัศนะที่พิเศษกว่านักคิดท่านอื่นๆ เพราะนอกจากมิลล์จะมองว่า ผลประโยชน์ร่วมเป็นการปกป้องและเพิ่มขยายผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้งแล้ว ยังเป็นผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถทางจิตของเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ในสังคมด้วย ทั้งนี้ ทัศนะดังกล่าวสอดคล้องกับการที่มิลล์มองว่าเป้าหมายของรัฐบาลที่เป็นทั้งแบบปกป้องผลประโยชน์ส่วนบุคคลและพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนท่านอื่นๆ กำหนดให้เป้าหมายของรัฐบาลเป็นเพียงในเชิงปกป้องประโยชน์ส่วนตัวของปัจเจกบุคคลเท่านั้น

¹⁴ John Stuart Mill, Utilitarianism, liberty and representative government, p. 411.

สำหรับความหมายของผลประโยชน์ส่วนตัวของนักคิดทุกท่านนั้น สามารถสรุปได้ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะมีความสุข หรือได้รับสิ่งตอบแทนจากการกระทำของตน ลักษณะของการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวนั้น นักคิดมองว่ามนุษย์ทุกคนคำนึงถึงตนเอง และมนุษย์ทุกคนมีผลประโยชน์ส่วนตัว และการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลนั้น มีพลังมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ดังจะเห็นได้จากกรณีที่พับลีฮัสกล่าวไว้ในบทความฉบับที่ 63 ว่า “ผลประโยชน์ส่วนตนทั้งหลายและความเกี่ยวพันที่คุ้นเคยกันอยู่อันเป็นสิ่งที่สำคัญของปัจเจกบุคคลรู้สึกได้อย่างทันที” พับลิฮัส มองว่ากิเลสและผลประโยชน์เฉพาะหน้ามีพลังมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมที่กระทบมนุษย์ในทางอ้อมและเป็นผลประโยชน์ระยะยาวมากกว่า¹⁵ นักคิดทุกท่านจึงมองว่าผลประโยชน์ส่วนรวมนั้นหมายถึงผลประโยชน์ที่ถาวรและเป็นแบบรวบรวมของผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้งของปัจเจกบุคคลทุกคน รวมถึง ความปลอดภัยหรือเสถียรภาพของระบบการเมือง เนื่องจากนักเขียนส่วนใหญ่เข้าใจผลประโยชน์ส่วนรวมตามทัศนะของซุมปีเตอร์ผิดไป ดังนั้น ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงแนวคิดของซุมปีเตอร์เป็นพิเศษ

นักเขียนส่วนใหญ่เข้าใจแนวคิดประชาธิปไตยของซุมปีเตอร์โดยยึดแต่เพียงนิยามที่เขาได้ให้ไว้ว่าประชาธิปไตยเป็นเพียงวิธีการทางการเมือง หรือการเตรียมจัดแจงเชิงสถาบันเพื่อบรรลุการตัดสินใจทางการเมือง แต่ประชาธิปไตยไม่มีเป้าหมายใดใดเป็นพิเศษ บางท่านก็ชี้ว่า เป้าหมายของรัฐบาลประชาธิปไตยคือการรักษาเสถียรภาพทางการเมือง อย่างไรก็ตาม จากตัวบท ซุมปีเตอร์ได้กล่าวถึงประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่าหมายถึง ความภักดีต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประเทศตามลำดับความสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านอธิบายแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนตัวที่ไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวมไว้ และชี้ว่ามนุษย์จะสามารถเข้าใจผลประโยชน์ดังกล่าวได้ หากว่ามนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผลได้ดี

¹⁵ อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน, เจมส์ เมดิสัน, และจอห์น เจย์, เดอะเฟเดอรัลลิสต์เปเปอร์ : เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน, แพลโต โศ สมบัติ จันทรวงษ์ และคนอื่นๆ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 88-95.

3.2.5 เหตุผล

นักคิดแต่ละท่านมองเห็นตรงกันว่าการใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพทำให้มนุษย์เข้าใจผลประโยชน์ของตัวเองได้อย่างถูกต้อง นักคิดอธิบายเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เหตุผลไว้สามประการ ได้แก่

ประการแรก มนุษย์มีเหตุผลเพียงพอสำหรับการใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

ประการที่สอง มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผลต่างกันเป็นสองระดับเสมอไป คนจำนวนน้อยมีความสามารถในการใช้เหตุผลได้ในระดับสูงเพื่อควบคุมอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ของตน ขณะที่คนส่วนใหญ่หรือมหาชนมีความสามารถดังกล่าวในระดับที่ต่ำกว่า

ประการที่สาม การรวมตัวของคนเป็นจำนวนมากและความเหลิงอำนาจเป็นอุปสรรคในการใช้เหตุผลโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วม

เนื่องจากว่านักคิดทุกท่านเน้นลักษณะประการที่สองและลักษณะประการที่สามเป็นพิเศษ อีกทั้งยังเสนอแนะมาตรการทางการเมืองต่างๆ พร้อมกันไปกับการวิเคราะห์ธรรมชาติมนุษย์ และลักษณะทั้งสองประการนี้ แม้ว่าจะเป็นการจู่โจมทางความคิดที่นักคิดส่วนใหญ่เห็นพ้องกันในหลักการ แต่ในส่วนของรายละเอียดจะแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ศึกษาจะกล่าวถึงลักษณะประการที่สองและประการที่สามเป็นพิเศษเพราะรายละเอียดที่แตกต่างสะท้อนถึงทัศนะที่เป็นการเฉพาะตัวของนักคิดแต่ละท่าน

ก. มนุษย์มีเหตุผล

นักคิดมองว่ามนุษย์มีเหตุผลเพียงพอสำหรับการใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ดังเช่น พับลิสต์ ซึ่งว่า มนุษย์มีเสรีภาพและคุณธรรมและความสามารถพอที่จะปกครองตนเอง กล่าวคือมนุษย์รักในเกียรติแห่งความภาคภูมิใจที่จะแสดงให้เห็นว่ามนุษยชาติสามารถปกครองตนเองได้ และเป็นผู้ที่มีสติปัญญาพอที่จะเข้าใจได้ว่า การเลือกรูปแบบรัฐบาลตัวแทนแบบสมานพันธรัฐที่ขยายขอบเขตจะเป็นรูปแบบการปกครองที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกรัฐบาลของตนเองได้ ในการกล่าวเช่นนี้ พับลิสต์ กล่าวว่า มนุษยชาติมีความสามารถที่จะทำเช่นนี้ได้และต้องการให้พลเมืองอเมริกาได้กระทำให้เห็นเป็นแบบอย่างทีประสบความสำเร็จจนได้รับการยอมรับทั่วไป

มาตรการหรือข้อเสนอแนะที่สอดคล้องคือ การชักจูงให้มีการให้สัตยาบันต่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อสถาปนารูปแบบการปกครองแบบมหาชนรัฐที่ขยายขอบเขต

หรืออย่างที่ ชาร์ลส์ ไตรีย์^{*} ชี้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการประเมินความสามารถของกันและกัน ดังนั้น มนุษย์สามารถมองเห็นได้ว่าควรเลือกใครที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ปกครองประเทศ

ข. มนุษย์มีระดับความสามารถในการใช้เหตุผลแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ธรรมชาติมนุษย์ในสังคมการเมืองที่นักคิดต้องการนำเสนอการปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทน นักคิดมองว่า มนุษย์จะมีเหตุผลในระดับที่เพียงพอต่อการใช้รูปแบบการปกครองแบบตัวแทน อย่างไรก็ตาม มนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผลต่างกันเป็นสองระดับเสมอไป คนจำนวนน้อยมีความสามารถในการใช้เหตุผลได้ในระดับสูงเพื่อควบคุมอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ของตน ขณะที่คนส่วนใหญ่หรือมหาชนมีความสามารถดังกล่าวในระดับที่ต่ำกว่า ด้วยมุมมองในเชิงเปรียบเทียบนี้ นักคิดจึงมองว่า มหาชนนั้น โง่เขลาและไร้ระเบียบ

การแบ่งระดับสติปัญญาของมนุษย์ในการใช้เหตุผลเป็นสองกลุ่มและกำหนดบทบาททางการเมืองที่เหนือกว่าให้กับผู้มีปัญญา และไม่ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นจุดร่วมที่สำคัญและชัดเจนที่สุดของแนวคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งมองว่า อภิชนคือผู้ที่สมควรจะเป็นตัวแทนของประชาชน

ตามแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทน มนุษย์แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยกลุ่มแรกคืออภิชน อภิชนหมายถึงคนจำนวนน้อยที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลอันเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการเข้าใจผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้ง อภิชนมีลักษณะโดดเด่นคือความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อควบคุมภาคของจิตใจที่ไม่ใช่เหตุผลได้ดี ส่วนกลุ่มที่สองนี้คือมหาชน มหาชนนั้นจะมีความสามารถเช่นนี้ในระดับต่ำ

* สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยท่านอื่นๆ ในเรื่องระดับของเหตุผลและเสรีภาพของมนุษย์ที่เพียงพอในการปกครองแบบประชาธิปไตยตัวแทน และมาตรการหรือข้อเสนอทางการเมืองที่สอดคล้อง ผู้สนใจโปรดดู Terence Ball, editor, James Mill : Political writings , pp. 5, 25, 27-30, 31, 41, 42. John Stuart Mill, Utilitarianism.liberty and representative government. pp. 243,262, 295, 373, 392, 474. Joseph A. Schumpeter , Capitalism.socialism and democracy. p. 243, 295.

ความสามารถในการใช้เหตุผลของอภิชนคือคุณลักษณะประการหนึ่งของผู้มีอำนาจทางการเมืองที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกคนเห็นด้วย กล่าวในเชิงบรรยายความสามารถทางความคิดของตัวแทน นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านยกเว้น เจมส์ มิลล์ มีทัศนะที่ชัดเจนว่าตัวแทนเป็นอภิชน สำหรับ เจมส์ มิลล์ นั้นแม้ว่าเขาจะไม่ได้บรรยายคุณลักษณะของตัวแทนไว้ แต่การที่เขาให้ความสำคัญกับการคัดสรรคนที่มีคุณภาพทางความคิดเพื่อให้เป็นหน่วยที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อให้คัดสรรคนที่เหมาะสมเป็นตัวแทนนั้น ก็บอกเป็นนัยอยู่ในตัวแล้วว่า ตัวแทนคืออภิชนด้วยเช่นกันกับกลุ่มคนที่มีคุณภาพทางความคิดดังกล่าว ดังนั้นในการกล่าวถึงคุณสมบัติ บทบาททางการเมืองของอภิชน ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง ตัวแทน และบุคคลที่มีคุณภาพทางความคิดอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นตัวแทนไว้ด้วย

สำหรับ จอห์น สจ๊วต มิลล์ นี้มีความพิเศษเป็นอย่างยิ่ง เพราะเขามองว่า ทุกคนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลได้ด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะที่นักคิดท่านอื่นไม่ได้กล่าวถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมไว้ว่ามีส่วนในการพัฒนามนุษย์ได้

อย่างไรก็ตาม นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านให้แนวทางชี้แนะไว้ตรงกันว่าผู้มีอำนาจทางการเมืองจะต้องเป็นคนดีและมีความสามารถ ดังนั้น นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านทั้งนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนคลาสสิกและ นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนสมัยใหม่ต่างก็เห็นความสำคัญของจริยธรรม ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งของการปกครองที่ดี ดังนั้นในส่วนของการอธิบายคุณสมบัติของอภิชนและข้อเสนอทางการเมืองที่เกี่ยวข้องนี้จะเป็นการอธิบายเกี่ยวกับอภิชนตามคำชี้แนะสั่งการ (prescription) ของนักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนแต่ละท่าน ซึ่งได้สันนิษฐานว่าอภิชนควรจะต้องมีความสามารถและมีคุณธรรม

ภาพของอภิชนจะ โดดเด่นและชัดเจนขึ้น หากเราพิจารณาทัศนะต่อมหาชนของนักคิดด้วยดังนั้น ในส่วนต่อไปนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวเป็นสองส่วน ได้แก่ ทัศนะต่ออภิชน และ ทัศนะต่อมหาชน

(1) ทัศนะต่ออภิชน

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนได้มีทัศนะต่ออภิชนไว้ดังต่อไปนี้

พบลีธ มองว่าอภิชนคือ ผู้ที่มีคุณธรรมและความสามารถเหนือกว่าประชาชนทั่วไป ผู้ที่มีจิตใจดีมีความรักเกียรติศักดิ์แห่งมนุษยชาติ มีความรักชาติและเพื่อนพลเมือง มีอารมณ์ที่มีสติ สุขุมมีปัญญาในการคำนึงถึงความดีส่วนรวมเป็นเกณฑ์ มีความยุติธรรมเที่ยงตรงในการตัดสินใจ

การกระทำทางการเมืองหรือมาตรการทางการเมืองใดที่จะเป็นประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล รู้จักยับยั้งชั่งใจไม่ให้หลงไหลไปกับผลประโยชน์เฉพาะหน้าและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่กว้างขวาง

อภิชนมีเป็นจำนวนน้อย ดังนั้น พับลิสต์ จึงสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนซึ่งมีการคัดเลือกกลั่นกรองคนที่มีความสามารถให้ทำหน้าที่ปกครองประเทศแทนที่จะให้ประชาชนปกครองเองโดยตรง

สำหรับแนวคิดของ เจมส์ มิลล์ นั้น เขายกย่องชนชั้นกลางว่าจากการได้รับการกลั่นกรองและขัดเกลาด้วยการศึกษาทำให้ชนชั้นกลางนี้มีคุณภาพทางความคิด มีความสมเหตุสมผล เข้าใจผลประโยชน์ของตนเองและของผู้อื่น ได้อย่างรู้แจ้ง มีจิตใจกรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นที่พึ่งพาของคนลำด้อย และเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้กับคนลำด้อย ทั้งนี้เพราะ ชนชั้นกลางเป็นแหล่งให้ความรู้ที่ชนชั้นล่างเข้าถึงได้ง่าย¹⁶ ชนชั้นกลางจะช่วยชี้ให้ชนชั้นล่างเข้าใจได้ว่าผลประโยชน์ที่ถูกต้องของตนเองคืออะไร ชนชั้นกลางในอังกฤษมีเป็นจำนวนมากเพราะการศึกษาในอังกฤษขยายกว้างขึ้น คนอังกฤษจึงมีความรู้มากขึ้น แม้ชนชั้นล่างจะ โง่เขลาแต่ ชนชั้นล่างก็หวังพึ่งพาคำปรึกษาและความช่วยเหลือจากชนชั้นกลาง ส่วนคนชั้นกลางก็เต็มใจที่จะช่วยเหลือชนชั้นล่าง และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชนชั้นล่างได้เลียนแบบ

นอกจากชนชั้นกลางจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรมแล้ว ยังมีสติปัญญาที่ดีด้วย พวกเขา มีความสมเหตุสมผล สุขุมรอบคอบ และมองการณ์ไกล มิลล์ มองว่าคุณลักษณะเหล่านี้สืบเนื่องมาจากการที่ชนชั้นกลางมักจะสั่งสมทรัพย์สินและการลงทุนทางการค้า การกระทำดังกล่าวเป็นการบ่มเพาะให้พวกเขา มองการณ์ไกล และเห็นถึงการเสียประโยชน์ระยะสั้น เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ในระยะยาว นอกจากนี้การจะลงทุนก็ต้องใช้ความรู้ต่างๆ ด้วยในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและทำการตัดสินใจเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ มิลล์มองว่าการมีทรัพย์สินเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าปัจเจกบุคคลผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ในการตัดสินใจได้ว่าผลประโยชน์ส่วนตัวที่ถูกต้องของตนเองคืออะไร ดังนั้นมิลล์จึงเห็นว่าการมีทรัพย์สินเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งในการได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ชนชั้นกลางผู้มีทรัพย์สินและมีคุณธรรมจะเป็นฐานในการจัดตั้งรัฐบาลที่ดีได้ นอกจากนี้มิลล์ยังหวังให้ชนชั้นกลางมีบทบาทที่แข็งขันในการจับตาดูการทำงานของตัวแทนอีกด้วย

¹⁶ Terence Ball, editor, *James Mill: Political writings*, pp. 41-42.

จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าอภิชนควรเป็นตัวแทนของประชาชน เขามองว่าประชาชนมีหน้าที่คัดเลือกตัวแทนที่ดีที่สุดและยอมรับความคิดเห็นของตัวแทน หากว่าตัวแทนและประชาชนคิดต่างกัน ประชาชนควรยอมรับความเห็นของตัวแทนที่มีความสามารถ มิลล์เป็นนักคิดที่มีความพิเศษกว่านักคิดท่านอื่นๆ สามประการ **ประการแรก** มิลล์เป็นนักคิดท่านเดียวที่เชื่อว่าอภิชนรวมถึงนักคิดนักเขียนต่างๆ **ประการที่สอง** มิลล์ยังกำหนดเกณฑ์ซึ่งชี้ถึงความมีสติปัญญาไว้อย่างละเอียดที่สุด **ประการที่สาม** นอกจากนี้มิลล์ยังเป็นนักคิดท่านเดียวที่กำหนดหลักประพฤติกองประชาชนต่อตัวแทนไว้ในสองลักษณะ คือ การควบคุมตัวแทน และการยอมรับความเห็นของตัวแทน ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยท่านอื่นๆ จะกำหนดบทบาทให้ประชาชนยอมรับความเห็นของตัวแทนส่วนในกรณีของนักคิดท่านอื่นๆ ทุกท่านยกเว้น เจมส์ มิลล์ และ มิลล์ กำหนดบทบาทให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นพวกชนชั้นกลางควบคุมตัวแทน ดังนั้นผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ เกี่ยวกับอภิชนเป็นพิเศษ

ในการเลือกตัวแทนของประชาชนนั้น มิลล์ กล่าวว่าสัญญาฉบับซึ่งชี้ถึงผู้ที่มีความสามารถทางสติปัญญานั้นมีหลายประการ ทั้งนี้สัญญาฉบับซึ่งที่สำคัญที่สุดคือ การดำรงตำแหน่งที่ทำงานสาธารณะที่ยิ่งใหญ่และมีผลงานสำคัญ เช่น การกำหนดมาตรการที่ให้ผลลัพธ์อันสะท้อนถึงความชาญฉลาดในการวางแผน ความสามารถในการคาดเดาเหตุการณ์ได้ไม่ผิดพลาดหรือได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ การให้คำแนะนำอันเป็นผลดี¹⁷

มิลล์ ชี้ว่าสัญญาฉบับซึ่งชี้ถึงความมีสติปัญญานี้มีความไม่แน่นอนอยู่มาก แต่สัญญาเหล่านี้มีประโยชน์สำหรับผู้มีระดับสติปัญญาปานกลางในการช่วยแยกแยะให้เห็นว่าผู้ใดมีความสามารถจริงๆ ได้เด่นชัดขึ้น สัญญาเหล่านี้จะใช้ได้ผลดี หากว่าผู้เขียนไม่ได้พิจารณาแค่ตัวบ่งชี้เพียงตัวเดียว แต่จะต้องพิจารณาตัวบ่งชี้อื่นๆ ประกอบด้วยทั้งหมด เพื่อใช้ในการประเมินความสำเร็จหรือคุณประโยชน์ของการปฏิบัติการใดใด มิลล์ แนะนำให้เน้นที่การรับฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งเป็นผู้ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ส่วนตัวบ่งชี้ต่างๆ นั้นสามารถใช้ได้สำหรับผู้ที่มิประสบความสำเร็จทางการเมืองมาก่อน รวมถึงผู้ที่แม้ไม่มีผลงานในทางปฏิบัติ แต่ก็มีผลงานทางความคิด เช่น การอภิปรายสาธารณะ หรือ การเขียนลงสื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ ในลักษณะที่พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้นั้นๆ ได้ศึกษาเรื่องที่เขาอภิปรายไว้อย่างจริงจัง บุคคลเหล่านี้คือนักคิดทางการเมืองที่ไว้วางใจได้เช่นเดียวกับนักการเมืองที่มีผลงานดีประกันความสามารถ สำหรับกรณีจำเป็นต้องเลือกผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จมาก่อน เกณฑ์ที่ดีที่สุดคือ ชื่อเสียงในเรื่องความสามารถที่

¹⁷ John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty and representative government*, pp. 430, 431.

ได้รับการยอมรับในหมู่ผู้ที่รู้จักเขาเป็นการส่วนตัว รวมถึงการที่มีผู้ที่ได้รับการยกย่องอยู่แล้วให้ความไว้วางใจและให้คำแนะนำ¹⁸

การพิจารณาจากเกณฑ์ข้างต้นจะทำให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงมีแนวโน้มสูงอย่างยิ่งที่จะสามารถคัดเลือกคนที่เขาจะไว้วางใจให้ตัดสินใจประเด็นนโยบายต่างๆ ของกิจการสาธารณะด้วยดุลยพินิจของผู้มีความสามารถนั่นเอง เมื่อตัวแทนได้รับการเลือกตั้ง ถ้าเขาอุทิศตัวต่อหน้าที่ที่เขาไม่ต้องทำตามเสียงส่วนใหญ่ที่ผิดพลาด แต่เขามีโอกาสในการแสดงผลงานให้ประชาชนเห็น ตัวแทนไม่จำเป็นต้องผูกมัดตัวเองกับสัญญาที่เขาได้กล่าวไว้ก่อนการเลือกตั้ง และไม่จำเป็นต้องลาออกหากเขาไม่ปฏิบัติตามคำสัญญาด้วย ตัวแทนควรจะยืนยันที่จะมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ที่จะปฏิบัติตามที่ เขาเห็นว่าดีที่สุด แต่ผู้ลงคะแนนเสียงมีสิทธิที่จะรู้ว่าตัวแทนมีเจตนาที่จะทำอะไร หรือมีความคิดเห็นอย่างไรในทุกเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่สาธารณะ¹⁹

สำหรับกรณีผู้แทนที่ยังไม่ถึงกับจะได้รับการไว้วางใจได้อย่างเต็มที่ตามคุณสมบัติดังกล่าวไว้แล้ว มิลล์ ชี้ว่า ข้อระงับต่างๆ ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องควบคุมตัวแทน เช่น เมื่อ บุคคลที่ไม่เป็นที่รู้จักนั้น ได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกและไม่มีการประกันอย่างแน่นอนว่าจะมีความสามารถสูงเพียงพอ ผู้ลงคะแนนเสียงจะกำหนดให้ความคิดเห็นและความรู้สึกของตัวเองเป็นสิ่งที่ตัวแทนจะต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ตัวแทนจะต้องยึดมั่นคำสัญญาในกรณีที่สภาพการณ์สังคมหรือสถานการณ์เมืองทำให้ผู้เลือกตั้งมีตัวเลือกแคบจนถูกบังคับให้ต้องเลือกบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนว่าอาจมีอคติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของประชาชน ในกรณีนี้ ประชาชนมีสิทธิปฏิเสธผู้ที่มีความเห็นแตกต่างจากพวกเขาในประเด็นจำนวนสองสามประเด็นที่ประชาชนเห็นว่าสำคัญ²⁰

แม้ว่าตัวแทนจะเป็นผู้มีความสามารถและได้ผ่านประสบการณ์มาแล้วพร้อมกับมีชื่อเสียงโดดเด่นก็ตาม ความเห็นส่วนตัวของผู้ลงคะแนนเสียงนั้นจะต้องไม่ถูกปิดกั้นไม่ให้เห็นออกความเห็นอื่นๆ นอกเหนือจากความเห็นของเสียงส่วนใหญ่ยังจะต้องได้รับการแสดงออกแทนและได้รับการกล่าวถึงในสภาด้วย มิลล์ สนับสนุนการแสดงออกทางความคิดแต่เชื่อว่าผู้ลงคะแนนเสียงก็ต้องยอมรับความเหนือกว่าทางสติปัญญาของตัวแทน ผู้ลงคะแนนเสียงควรจะตระหนักว่า เมื่อผู้ที่มีความสามารถมีความเห็นแตกต่างจากเขา เป็นไปได้อย่างยิ่งที่ผู้ลงคะแนนเสียงจะเข้าใจผิด²¹

¹⁸ Ibid., p. 431.

¹⁹ Ibid., pp. 431-433.

²⁰ Ibid., pp. 431-432, 434.

²¹ Ibid., pp. 432, 435.

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ความแตกต่างทางความคิดระหว่างตัวแทนกับผู้ลงคะแนนเสียงเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญในระดับรากฐานของการเมือง ตัวแทนจะต้องฟังผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง แม้ว่าประชาชนจะมีความคิดเห็นที่ผิดพลาด กล่าวคือ หากว่าประชาชนทั้งหมดหรือประชาชนจำนวนมากยึดมั่นความเชื่อบางอย่างและเห็นถึงความสำคัญของความเชื่ออย่างมากราวกับความเชื่อนั้นคือชีวิตจิตใจของประชาชนก็ต้องเห็นตามนั้น เช่น ถ้าประชาชนต้องการทำสงคราม แต่ผู้แทนมีความเห็นตรงข้าม ผู้แทนจะต้องยอมตามเสียงประชาชน²²

สำหรับแนวคิดของ ชุมปีเตอร์ อภิชนที่มีสติปัญญาความคิดทางการเมืองได้แก่ กลุ่มที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับการเมืองระดับระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็น นักการเมืองอาชีพ นักอุดมคติ ผู้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับการบริหารงานของรัฐบาลกลาง หรือประชาชนที่มีอำนาจในการควบคุมการจัดเวทีทางการเมือง²³

ชุมปีเตอร์ มองว่า เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ต้องการแสวงประโยชน์ในวงการเมือง และเล่นการเมืองในวงใน จึงมีความสามารถในการเข้าใจประเด็นปัญหาในการปกครองระดับประเทศมากกว่าพลเมืองเมืองธรรมดา และมีความกระตือรือร้นมากกว่าในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการสาธารณะ พวกนี้มีความสามารถในการควบคุมความคิดและความรู้สึกของมหาชนได้²⁴ แต่ด้วยคนกลุ่มนี้มีหลายกลุ่ม ดังนั้นอำนาจในการควบคุมคนกลุ่มนี้จึงไม่ได้รวมศูนย์เด็ดขาด ฝ่ายพลเมืองยังมีอิสระและมีความสมเหตุสมผลอยู่บ้างที่จะสามารถคัดเลือกตัวแทนที่ดีได้ในเชิงเปรียบเทียบ นอกจากนี้ วิธีการแบบประชาธิปไตยที่กำหนดให้นักการเมืองมาจากการเลือกตั้งแบบแข่งขันทำให้การดำรงตำแหน่งขึ้นอยู่กับประชาชน ดังนั้นนักการเมืองถูกผลักดันให้ต้องทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเพราะต้องแข่งขันกันเองเพื่อหาคะแนนเสียง

ชุมปีเตอร์ชี้ว่า เงื่อนไขที่หนึ่งที่ทำให้วิธีการแบบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จคือการกำหนดให้ทุกคนในระบบประชาธิปไตยมีคุณธรรมในการควบคุมตนเองให้ดำเนินถึงผลประโยชน์ของประเทศ ในส่วนของผู้มีอำนาจทางการเมือง ชุมปีเตอร์ ยังกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ลักษณะผู้นำที่น่าปรารถนาคือ ความซื่อสัตย์ การมีเหตุผล²⁵

²² Ibid., pp. 433-434.

²³ Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy*, p. 263.

²⁴ Ibid., p. 263.

* ความหมายของการควบคุมตนเองแบบประชาธิปไตยประการหนึ่งคือ การเต็มใจยอมรับมาตรการทางนิติบัญญัติ นอกจากนี้ ผู้ลงคะแนนเสียงและสมาชิกสภาจะต้องมีระดับทางศีลธรรม

ซุมปีเตอร์ มองว่า ชนชั้นปกครองมีความสามารถเหนือกว่าชนชั้นอื่นๆ เพราะได้ผ่านการคัดเลือกทางสังคมมาแล้ว และความสามารถนี้ได้ส่งผ่านทางพันธุกรรมได้ด้วย ดังนั้น ผู้ที่เกิดมาในชนชั้นกรรมพีและชนชั้นปกครองจึงมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถมากกว่าชนชั้นอื่นๆ อย่าง

และสติปัญญาสูงพอที่จะคัดเลือกคนที่สุจริตให้เข้ามาเป็นสมาชิกสภา และ รัฐบาล ทั้งนี้เพราะ การบริหารงานที่ผิดพลาดและการบัญญัติมาตรการต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงข้ออ้างของคนอื่นๆ หรือโดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์แห่งชาติจะบ่อนทำลายความภักดีและความน่าเชื่อถือของระบอบประชาธิปไตย ถ้ามาตรการนั้นถูกบัญญัติออกไป

ซุมปีเตอร์ยังได้กล่าวถึง การควบคุมตนเองของนักการเมือง ที่ทำหน้าที่ต่างๆ เขากล่าวว่า ข้อเสนอใดๆ มีการปฏิรูปเชิงนิติบัญญัติ หรือการกระทำของฝ่ายบริหารจะต้องพอใจที่จะเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ ข้อเสนอเหล่านี้จะต้องไม่พยายามที่จะริบรูดไป

กล่าวโดยเฉพาะเจาะจง นักการเมืองในสภาจะต้องฝืนแรงขั้วใจที่จะ โคนหรือขัดขวางรัฐบาลทุกครั้งที่พวกเขาสามารถทำได้ ไม่มีนโยบายที่จะประสบความสำเร็จได้หากว่า นักการเมืองทำสิ่งนี้ สิ่งนี้หมายความว่า ผู้สนับสนุนรัฐบาล จะต้องรับการนำของรัฐบาล และอนุญาตให้รัฐบาลวางกรอบและทำตามโครงการ และฝ่ายค้านควรจะยอมรับการเป็นรัฐบาลเงา และทำสงครามการเมืองภายในกติกาย่าง

ผู้ลงคะแนนเสียงนอกสภาจะต้องยอมรับการแบ่งงานกันทำระหว่างตัวของพวกเขาเอง และนักการเมืองที่พวกเขาเลือก พวกเขาจะต้องไม่ถอนความเชื่อใจไว้ว่างใจอย่างง่ายเกินไป ประหว่างการเลือกตั้งและพวกเขาจะต้องไม่เข้าใจว่าเมื่อพวกเขาเลือกปัจเจกบุคคลหนึ่งขึ้นมาเป็นตัวแทน การกระทำทางการเมืองคือกิจธุระของพวกตัวแทน ไม่ใช่กิจธุระของประชาชน สิ่งนี้หมายความว่า พวกเขาจะต้องข่มใจไม่ให้สั่งนักการเมืองว่าต้องทำอะไร ไม่ว่าจะเป็นการพูดสั่งกับตัวนักการเมืองเองโดยตรง หรือ ส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นต่างๆ นานาด้วย จะเห็นได้ว่า พลเมืองจะต้องทำการควบคุมตนเองอย่างมากไม่ให้เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมืองเช่นนั้น

สุดท้าย การแข่งขันที่มีประสิทธิภาพสำหรับความเป็นผู้นำจำเป็นต้องมีการอดทนอดกลั้นต่อความแตกต่างทางความคิดเห็น รัฐบาลประชาธิปไตยจะทำงานโดยให้ประโยชน์เต็มที่ถ้า เพียงแต่ว่า ผลประโยชน์ทั้งหมดที่สำคัญเป็นเชิงเอกชนทั้งในทางปฏิบัติไม่เพียงแต่ในความภักดีต่อประเทศ แต่ยังมี ใน ความภักดีต่อหลักการเชิงโครงสร้างของประเทศ เมื่อใดก็ตามที่หลักการเหล่านี้ ถูกตั้งคำถาม และประเด็นที่เกิดขึ้นทำให้ชาติแบ่งออกเป็นสองฝ่ายที่เป็นศัตรูกัน ประชาธิปไตยก็จะทำงานอย่างก่อให้เกิดผลเสียหายและอาจจะหยุดทำงานเลขทันทีที่ระบอบปฏิเสฐที่จะประนีประนอมต่ออุดมคติและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง โปรคดู Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy*, pp. 289-296.

²⁵ Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy*, p. 291.

ไรก็ตาม ความเชื่อมโยงกว้างๆ ระหว่างความสามารถของปัจเจกบุคคลและแนวโน้มในการสืบทอดทางพันธุกรรมก็มีข้อยกเว้นเช่นกัน²⁶

สำหรับแนวคิดของ ชาร์โครี นั้น เขามองว่ามนุษย์ไม่เสมอภาคกันตามธรรมชาติ คนจำนวนน้อยที่มีความสามารถและสติปัญญาสูง คนกลุ่มนี้ควรจะเป็นตัวแทน เพราะคนจำนวนน้อยนี้มีความสามารถมากกว่าประชาชนทั่วไป ปฏิบัติงานได้ดีกว่า รับผิดชอบกว่าคนจำนวนมาก ในส่วนของการชี้แนะสั่งการ เขาเสนอให้คนกลุ่มนี้ยึดถือแนวทางที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน

(2) ทักษะต่อมหาชน

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนทุกท่านมองว่ามีเพียงคนจำนวนน้อยในสังคมเท่านั้น ที่มีคุณสมบัติในการใช้เหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าคนทั่วไป ขณะที่นักคิดมองว่ามหาชนคือคนจำนวนมากที่โง่เขลาและไร้ระเบียบ สำหรับตัวอย่างแนวคิดเกี่ยวกับมหาชนนั้น ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทักษะของซุมปีเตอร์ เป็นตัวอย่าง

ทางด้าน ซุมปีเตอร์ เขามองว่า ประชาชนทั่วไปคือความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ พลเมืองไม่สามารถเข้าใจผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าพลเมืองจะพยายามใช้เหตุผลก็ตาม ยิ่งไปกว่านี้โดยทั่วไปพลเมืองมักใช้อารมณ์ในการตัดสินใจประเด็นปัญหาทางการเมือง และยังได้รับการชักจูงใจจากนักการเมืองและกลุ่มกดดันต่างๆ ได้ง่ายด้วย

ซุมปีเตอร์มองว่าสาเหตุที่ประชาชนทั่วไปคือความสามารถในการตัดสินใจประเด็นทางการเมืองนั้นเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมปัจจุบันที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนและมีกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลาย ประกอบกับการเร้าอารมณ์จากสื่อมวลชน และการโฆษณา ทำให้ ประชาชนที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองวงในไม่สามารถเข้าใจประเด็นทางการเมืองได้จริงๆ ความสำนึกในความจริงลดต่ำลงในอาณาบริเวณที่มนุษย์ผู้นั้นๆ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างใกล้ชิด หรืออาณาบริเวณที่มีความซับซ้อนเช่น อาณาบริเวณทางการเมืองในระดับประเทศ และในระดับระหว่างประเทศ

²⁶ Ibid., p. 204.

ด้วยสภาพแวดล้อมดั่งข้างต้น มนุษย์ที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงการเมืองอย่างใกล้ชิดจะมีความสามารถในการตัดสินใจดีช้อยกว่านักการเมือง มองผลประโยชน์ได้ระยะสั้น บ่อยครั้งมองผลประโยชน์ระยะยาวของตัวเองผิดพลาด ไม่มีความสนใจและความสามารถในการตัดสินใจกิจการบริหารประเทศและกิจการระดับระหว่างประเทศ ไม่ค่อยกระตือรือร้นและไม่สนใจจะวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลข่าวสารและไม่มีความอดทนต่อการอภิปรายถกเถียงที่ยาวนานและซับซ้อน มีแนวโน้มที่จะยอมต่ออคติและแรงกระตุ้นที่ไม่สมเหตุผลผลและใช้อารมณ์ รวมถึงยังไม่สามารถประเมินผลลัพธ์ในระยะยาวของการตัดสินใจของตัวเองได้ดีนัก²⁷ ข้อเสนอแนะทางการเมืองที่สอดคล้องกันคือ การเสนอแนะบทบาทที่เหมาะสมว่าประชาชนควรมีหน้าที่จำกัด ในการเลือกผู้นำ ไม่กำหนดประเด็นนโยบายเองหรือ ไม่ทำการกดดันการตัดสินใจของตัวเองแทนด้วยวิธีการต่างๆ และในส่วนของความรู้ความเชี่ยวชาญพิเศษ นักการเมืองควรให้อิสระในการทำงานกับข้าราชการมืออาชีพ²⁸

การที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนทุกท่านมองว่ามนุษย์มีความสามารถไม่เท่ากัน และมีศักยภาพที่ไม่เท่ากันในการพัฒนาความสามารถที่แตกต่างอยู่เดิมเป็นจุดร่วมทางความคิดที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะแบบเดียวกันคือการให้สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับคนที่มีความสามารถมากกว่า กระนั้นก็ตาม ทุกท่านให้ความสำคัญกับการควบคุมผู้มีอำนาจทางการเมืองด้วยมาตรการทางการเมืองภายนอก และการควบคุมภายในจิตใจด้วยการเสนอให้ผู้ครองอำนาจยึดหลักคุณธรรมด้วย ในส่วนของประชาชนทั่วไป แม้ว่าจะมีบทบาทเป็นลำดับรองแต่จะต้องมีสติปัญญาพอที่จะคัดเลือกรู้คนที่ดีและมีคุณธรรมให้เป็นผู้แทน และจะต้องมีคุณธรรมมากพอที่จะยอมให้คนที่มีความสามารถและมีคุณธรรมมากกว่าตนมีบทบาทที่เด่นกว่า ทั้งนี้ กล่าวสรุปรวมได้ว่า ทั้งผู้มีอำนาจทางการเมืองและประชาชนต่างต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม การใช้เหตุผลเพื่อทำความเข้าใจว่าผลประโยชน์ส่วนรวมก็อาจมีอุปสรรคในการใช้ได้ เพราะมนุษย์มีธรรมชาติด้านลบบางประการดังจะได้กล่าวต่อไป

²⁷ Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy*, pp. 262-264.

²⁸ *Ibid.*, pp. 289-296.

ค. ธรรมชาติด้านลบที่เป็นอุปสรรคในการใช้เหตุผล

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านกล่าวถึงธรรมชาติด้านลบ ได้แก่ มนุษย์จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลที่อ่อนลงหารวมตัวกันเป็นจำนวนที่มากเกินไป และ มนุษย์จะดูแลอำนาจหากครองอำนาจโดยปราศจากการตรวจสอบ

(1) การใช้เหตุผลที่อ่อนลงเมื่อมนุษย์รวมตัวกันเป็นจำนวนมาก

ทางด้านความสามารถในการใช้เหตุผลที่อ่อนลงหากมนุษย์รวมตัวกันเป็นจำนวนที่มากเกินไป นั้นสะท้อนให้เห็นได้จากทัศนะของนักคิดแต่ละท่านเกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงและความไม่ไว้วางใจมหาชน พับลิอัส ซุมปีเตอร์ ชาร์โครี ไม่เห็นกับการมีส่วนร่วมด้วยการชุมนุมประท้วงทางการเมืองและมองว่าอาณาบริเวณของการตัดสินใจทางการเมืองที่ชอบธรรมอยู่ภายในสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการเท่านั้น ในที่นี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทัศนะของชาร์โครีเป็นตัวอย่าง

สำหรับทัศนะต่อการรวมตัวกันของคนจำนวนมากนั้น ชาร์โครี จะเห็นได้จากการที่เขาชี้ว่า ความเห็นอื่นนอกเหนือจากการเลือกตั้งมักเป็นความคิดเห็นของชนชั้นนำหรือคนกลุ่มน้อยที่ต้องการอำนาจเหนือฝูงชนที่พวกเขาปลุกกระดม การประท้วงเพื่อโค่นล้มรัฐบาลโดยกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงจำนวนราวหนึ่งล้านคนขณะที่คนอื่น ๆ จำนวนสิบล้านนอนหลับอยู่กับบ้าน ไม่ใช่ประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนทั้งหมด และความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากการเลือกตั้งเท่านั้น ดังนั้น ความเห็นของกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงจึงไม่สำคัญ จะเห็นได้ว่า ชาร์โครี ไม่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการเดินขบวนประท้วง²⁹

ทางด้านแนวคิดของ ชาร์โครี เกี่ยวกับการที่คนจำนวนมากมารวมตัวกันและทำให้มีระดับสติปัญญาที่ลดต่ำลงนั้น เขามองว่า ฝูงชนจำนวนมากเป็นพันๆ นั้น จะให้การยอมรับข้อเสนอหนึ่งใดอย่างกระตือรือร้นทั้งที่ข้อเสนออย่างเดียวกันนี้จะได้รับการปฏิเสธ หากว่าข้อเสนอนี้มีโอกาสได้รับการพิจารณาโดยคนเหล่านี้เพียงแต่ใช้วิธีการอื่น คือการแบ่งย่อยเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีคนจำนวนน้อยกว่า ชาร์โครี หยิบยก คำกล่าวของมิเชลส์ ขึ้นมาสนับสนุนแนวคิดของเขา ว่า “การครอบงำเหนือฝูงชนนั้นง่ายกว่าการครอบงำเหนือผู้ฟังจำนวนน้อย”³⁰

²⁹ Giovanni Sartori, *The theory of democracy revisited I*, p. 89.

³⁰ *Ibid.*, p. 121.

ส่วน มิลล์ ทั้งคู่ไม่ได้กล่าวถึงการชุมนุมประท้วงทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ทั้งสองท่านก็ได้กล่าวถึงมือบหรือการประท้วงนายจ้าง เจมส์ มิลล์ และ จอห์น สจีวิต มิลล์ มองว่าเป็นภาพสะท้อนของปัญหา เจมส์ มิลล์ มองว่าปัญหาเกิดจากการขาดชนชั้นกลางคอยชี้แนะให้แรงงานและนายจ้างเอื้อเพื่อเอื้อและเห็นอกเห็นใจกัน แต่ไม่ได้ชี้ว่าผู้ก่อมือบมีผลประโยชน์ที่แตกต่างไปจากนายจ้าง ส่วน จอห์น สจีวิต มิลล์ มองว่าการประท้วงนัดหยุดงานอาจเป็นสัญญาณให้เห็นว่า ลูกจ้างต้องการปกป้องผลประโยชน์ของพวกเขาอย่างที่แตกต่างกันไปจากความเข้าใจของนายจ้าง³¹

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านลบต่อคนหมู่มากที่มารวมตัวกัน การรวมตัวของคนที่มิสติปัญญาและมีคุณธรรมในจำนวนที่มากเกินไปนั้น ก็ไม่เป็นผลดีต่อการตัดสินใจด้วย อย่างไรก็ตาม จอห์น สจีวิต มิลล์ มีความพิเศษที่มองว่าการรวมตัวกันนี้ไม่จำเป็นว่าจะส่งผลลบเสมอไป

สำหรับแนวคิดของ จอห์น สจีวิต มิลล์ มิลล์ คิดว่าการรวมตัวของคนจำนวนมากไม่จำเป็นว่าจะมีผลเป็นการทำให้พลังการใช้เหตุผลมีระดับที่ต่ำเสมอไป ทั้งนี้ ลักษณะการใช้เหตุผลของคนจำนวนมากขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ประการแรก หากคนจำนวนมากที่มารวมตัวกันเป็นพวกเฉื่อยชา ไร้ความฝันใฝ่อะไรในชีวิต พวกเขาจะถูกปลุกปั่นไปในทางที่ผิดโดยคนจำนวนน้อยที่กระฉับกระเฉงได้ง่าย มิลล์ ชี้ว่ามนุษย์ส่วนใหญ่มีบุคลิกเฉื่อยชา³² ประการที่สอง การรวมตัวกันของคนจำนวนมากจะยิ่งช่วยให้พลังการใช้เหตุผลเพิ่มขึ้น ผู้ที่มีความสามารถในการคิดจะต้องไม่อยู่ในสภาวะในการครองอำนาจสูงสุดเด็ดขาด แต่ต้องอยู่ในสภาวะที่จำเป็นต้องใช้เหตุผลในการชักจูงใจคนจำนวนมากที่มีระดับสติปัญญาดำกว่า ขณะเดียวกันผู้ที่มีระดับสติปัญญาดำกว่าก็ต้องติดตามความคิดของผู้มีสติปัญญาให้ทัน และยอมรับความคิดของผู้มีปัญญาด้วย ในกรณีดังกล่าวนี้ การที่คนจำนวนมากที่มาช่วยกันคิดอาจจะเป็นผลดีกว่าการคิดคนเดียว³³

(2) การเหลิงอำนาจ

สำหรับในส่วนของการลุกแก้อำนาจนั้น หากผู้ปกครองได้ครองอำนาจโดยปราศจากการตรวจสอบ นักคิดทุกท่าน ยกเว้นซุมปีเตอร์ได้ชี้ว่า ความเหลิงอำนาจที่ปราศจากการตรวจสอบมี

³¹ John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty and representative government*, p. 282.

³² Ibid., p. 288.

³³ Ibid., p. 448.

* ผู้สนใจรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องอำนาจสูงสุดของนักคิดท่านต่างๆ เหล่านี้ นอก

พลังเหนือกว่าแรงคลอใจในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้ง ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้กล่าวถึงความเสื่อมของอำนาจสูงสุดไว้ว่า หากไม่มีการควบคุมอำนาจแล้ว มนุษย์จะหลงอำนาจ ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดจะไม่ใช้เหตุผล แต่จะพอใจกับความคิดเห็นของตัวเอง และไม่อดทนฟังคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น³⁴ การครองอำนาจจะขังใจให้มนุษย์พอใจกับผลประโยชน์อันเห็นแก่ตัวมากกว่าผลประโยชน์ที่เขามิ่ร่วมอยู่กับคนอื่นๆ และยังขังใจให้มนุษย์ตอบสนองกับผลประโยชน์โดยตรงระยะสั้นมากกว่าผลประโยชน์ทางอ้อมระยะยาว³⁵ มนุษย์ทุกคนไม่สามารถต้านทานพลังดังกล่าวได้เลย นักคิดเหล่านี้มองว่าถ้ามนุษย์มีอำนาจเด็ดขาดโดยปราศจากการตรวจสอบ มนุษย์ก็จะกดขี่คนอื่นๆ ดังที่เจมส์ มิลล์ ซึ่งถึงความเสื่อมของการครองอำนาจเด็ดขาดไว้ว่า ผู้ปกครองที่ปราศจากการควบคุมจำกัดอำนาจทุกคนจะกดขี่ประชาชนที่อยู่ใต้การปกครองของตน และผู้ที่ถือครองอำนาจทั้งหมดหรือผู้ที่ถือครองอำนาจโดยปราศจากการตรวจสอบอาจจะมีผลประโยชน์ในการใช้อำนาจในทางที่ผิดด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ที่ชั่วร้าย³⁶

สำหรับซุมปีเตอร์ ซุมปีเตอร์มองว่า ผู้ครองอำนาจสูงสุดไม่จำเป็นว่าจะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตัวเองเสมอไป แต่ซุมปีเตอร์ปฏิเสธการรวบอำนาจสูงสุดเด็ดขาดจากประชาชน เพราะการปกครองในลักษณะดังกล่าวไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตย³⁷

แม้ว่า ซุมปีเตอร์ จะไม่ได้กล่าวถึงลักษณะของอำนาจที่ปราศจากการควบคุมว่าทำให้มนุษย์เสื่อม แต่ซุมปีเตอร์ก็เห็นตรงกับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนท่านอื่นๆ ว่าการปกครองที่ดีคือการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการปกครองที่ไม่ดีคือการที่ผู้ปกครองใช้อำนาจเพื่อแสวง

เนื่องจาก จอห์น สจ๊วต มิลล์ ที่ผู้เขียนอธิบายเพื่อเป็นตัวอย่าง โปรดอ่าน อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน, เจมส์ เมดิสัน, และจอห์น เจย์, *เดอะเฟเดอรัลลิสต์เปเปอร์* : เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน, แปลโดย สมบัติ จันทรวงศ์ และคนอื่นๆ, หน้า 515-521. (บทความฉบับที่ 15) และ 115-123 (บทความหมายเลข 10) Terence Ball, editor, *James Mill : Political writings*, pp. 11, 16, 22, 26. Giovanni Sartori, *The theory of democracy revisited I*, p.133. Giovanni Sartori, *Comparative constitutional engineering : An inquiry into structures , incentives and outcomes* (New York: New York University Press, 1994), p. 198.

³⁴ John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty and representative government*, pp. 315, 339, 389.

³⁵ Ibid., p. 339.

³⁶ Terence Ball, editor, *James Mill : Political writings*, pp. 11, 16, 22, 26.

³⁷ Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy*, p. 302.

หาประโยชน์ส่วนตัวโดยขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ ชุมปีเตอร์ก็เห็นว่ามนุษย์รักในอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัว ดังจะเห็นได้จากการที่เขากำหนดหลักประเพณีให้ประชาชนและผู้มีอำนาจรัฐทุกฝ่าย เช่น นักการเมือง ข้าราชการ ควบคุมตนเอง ดังนั้นนักคิดทุกท่านจึงพยายามควบคุมธรรมชาติด้านลบของมนุษย์ไว้

(3) การควบคุมธรรมชาติด้านลบของมนุษย์

นักคิดทุกท่านมองว่าหากผู้ปกครองใช้อำนาจปกครองสูงสุดไปในทางชั่วร้ายก็จะส่งผลเสียหายต่อประเทศได้ ดังนั้น นักคิดต่างๆ จึงกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมมนุษย์ในสองลักษณะด้วยกัน คือ การควบคุมอำนาจของประชาชน และการควบคุมการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรการแบบแรก เช่น

การที่นักคิดทุกท่านสนับสนุนให้มีการคัดสรรกลั่นกรองบุคคลผ่านกระบวนการเลือกตั้ง การที่นักคิดส่วนใหญ่(นักคิดทุกท่านยกเว้น เจมส์ มิลล์ และ ชาร์โดริ)อนุญาตให้รัฐบาลสามารถใช้อำนาจสูงสุดเด็ดขาดในการปราบปรามกบฏเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการปกครอง เจมส์ มิลล์ และจอห์น สจ๊วต มิลล์ เสนอมาตรการในการควบคุมให้การตัดสินใจของประชาชนจำนวนมากที่โง่เขลาอยู่ภายใต้การชี้แนะของประชาชนจำนวนน้อยที่มีสติปัญญาและคุณธรรมมากกว่า

ชาร์โดริชี้ว่าหน้าที่หลักของประชาชนคือการเลือกรัฐบาลไม่ใช่การเสนอแนะนโยบาย และ สนับสนุนให้มีการบั่นทอนความน่าเชื่อถือของผู้เคลื่อนไหวทางการเมืองภายนอกสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการ

เมดิสันสนับสนุนระบอบมหาชนรัฐแบบขยายขอบเขตเพื่อสกัดกั้นไม่ให้ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีอำนาจครอบงำการเมืองได้ ทั้งนี้เพราะระบอบดังกล่าวจะกระจายอำนาจไม่ให้มีกลุ่มเฉพาะรวมตัวกันเป็นเสียงส่วนใหญ่เข้าครองอำนาจทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งได้

สาเหตุในการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมประชาชนนั้น เนื่องมาจากการที่นักคิดประชาธิปไตยด้วยตนเองไม่ไว้ใจความสามารถและคุณธรรมของมหาชน นอกจากนี้ นักคิดยังมองว่าการรวมตัวของคนจำนวนมากทำให้ความสามารถในการใช้เหตุผลลดลง และนักคิดยังมองการชุมนุมประท้วงในแง่ลบอีกด้วย ในการควบคุมประชาชนนั้น นักคิดประชาธิปไตยด้วยตนเองเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ประชาชนคับแค้นมากและจำกัดบทบาทในการใช้อำนาจทางการเมืองของประชาชนโดยตรง

มาตรการแบบที่สอง นักคิดต่างๆ วางมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการใช้ อำนาจของผู้ใช้อำนาจทางการเมือง ทั้งในด้านการกำหนดหลักจรรยา และ การกำหนดมาตรการทาง การเมือง ผู้ศึกษาจะยกแนวคิดของชาร์โครีเพื่อเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

ชาร์โครีมองว่า รัฐต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อพิทักษ์สิทธิของประชาชนให้มี เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะมาตรการดังกล่าวนี้เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ใช้อำนาจ ทางการเมืองมีอำนาจเด็ดขาด มาตรการอีกสองประการที่จะส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิด เห็นของประชาชน มาตรการดังกล่าวได้แก่ การที่รัฐต้องไม่แทรกแซงสื่อ และระบบการศึกษาที่ ไม่เป็นแบบยัดเยียดท่องจำ ชาร์โครีชี้ว่า ความคิดเห็นสาธารณะที่เป็นอิสระเอกเทศมีพลังในการ ควบคุมผู้นำ เพราะผู้นำจะฟังความเห็นนี้และอาจปฏิบัติตามเพราะต้องการให้ได้รับคะแนนเสียงใน การเลือกตั้งครั้งหน้า อย่างไรก็ตาม ชาร์โครีเห็นว่าถ้าผู้นำเห็นว่าตนเองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ สุจริตใจและถูกต้องแล้ว เขาชี้ให้ผู้นำไม่ควรหวั่นไหวไปกับกระแสเสียงของประชาชน

จากข้างต้น จดรวมจุดหนึ่งที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนทุกคนมีก็คือการกำหนด หลักประพจน์หรือจริยธรรมให้กับผู้มีอำนาจทางการเมืองและประชาชนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนให้นำหนักกับการควบคุมประชาชนมากกว่าการควบคุม ผู้นำ แม้ว่านักคิดทุกท่านจะกำหนดมาตรการต่างๆ ทั้งมาตรการทางการเมือง และการกำหนดหลัก คุณธรรมเพื่อไม่ให้ผู้นำมีอำนาจสมบูรณ์เด็ดขาด แต่นักคิดก็ควบคุมการใช้อำนาจทางการเมืองของ ประชาชนมากยิ่งขึ้นกว่าการควบคุมตัวแทน ดังจะเห็นได้จากทัศนะของชาร์โครีข้างต้นที่แนะนำให้ผู้ นำไม่ต้องหวั่นไหวไปกับเสียงเรียกร้องหรือความเห็นของมหาชนที่ขัดแย้งกับทัศนะของผู้นำ หาก ผู้นำเห็นว่าตนเองได้ทำสิ่งที่ถูกต้องแล้ว ยิ่งเมื่อเราพิจารณาทัศนะต่อมหาชนประกอบด้วยแล้ว เรา จะเห็นได้ชัดเจนขึ้นว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแทนไม่เปิดกว้างให้มหาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง มากนัก เช่น ในกรณีของชาร์โครีที่ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า บทบาทที่สำคัญของประชาชนไม่ใช่อะไรอื่น แต่คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแทน เป็นต้น

น่าสังเกตว่า ในส่วนของกรกล่าวถึงธรรมชาติด้านลบที่เป็นอุปสรรคในการใช้เหตุผล เช่นความเหลิงอำนาจ และการที่มนุษย์มีระดับสติปัญญาและคุณธรรมต่ำลงเมื่อรวมตัวกันเป็น จำนวนมากนั้น นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนจะกล่าวถึงในลักษณะเป็นภาพรวมทั้งบุคคลที่มีปัญญา และ คนธรรมดาสามัญ ขณะที่ภาพด้านบวก เช่น การที่มนุษย์มีเสรีภาพ และเหตุผลเพียงพอที่จะปก ครองตนเองได้นั้น นักคิดมองว่าสังคมมนุษย์จะต้องมีความเป็นอารยะพอสมควรแล้ว การปกครอง แบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนจึงจะเป็นไปได้ ดังที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อสภาพสังคมที่ เหมาะสมกับประชาธิปไตยแบบตัวแทน

จากข้อสังเกตข้างต้น ภาพด้านลบนั้น นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนมองอย่างที่ไม่กำหนดภาพ
มนุษย์ไว้ในใจว่าเขากำลังกล่าวถึงมนุษย์ในสังคมที่เจริญแล้ว ดังนั้น จากจุดนี้ การกล่าวว่าโดยพื้น
ฐานแล้วมนุษย์หากไม่ได้รับการขัดเกลาด้วยกระบวนการทางสังคม มนุษย์จะพ่ายแพ้ต่อแรงของ
ภาคจิตใจที่ไม่ใช่เหตุผลก็คงจะเป็นการตีความที่ไม่เกินเลยไปนักในสายตาของนักคิดประชาธิปไตย
ตัวแทน ทั้งนี้ แนวคิดในการวางข้อจำกัดในการใช้อำนาจของมนุษย์ก็มีความมาจากการมองธรรม
ชาตินุษย์ในด้านลบนี้เอง